

548.911

NAPLÓ

XXVIII
ÉVFOLYAM
180. SZÁM
ÁRA: 1,20 FORINT
1971. VIII. 1.,
VASÁRNAP

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Százhetvenezer vagon kenyérgabona biztonságos raktárakban

Befejezéshez közeledik az aratás. A jelzések alapján becslést adtak a gabonafeldolgozó-területének megközelítőleg 90 százalékról levágják a kalászt. A földeken folyó szorgos, megfeszített munkával egyidőben gondoskodnak a betakarított termés megőväséről, biztonságos tárolásáról. Erről és a felvásárlás eddigi eredményeiről, tapasztalatairól Rékai Gábor, a Gabona Tröszt vezérigazgatója tájékoztatta az MTI munkatársát.

Az ország mintegy 1500-1600 felvásárlóhelyén folyamatosan, szükség szerint éjjel-nappal dolgoznak. A termelőkön és a szállítókon kívül ötezer-hatezer ember munkája

biztosítja, hogy az új termés előbb a raktárakba kerüljön. A felvásárlóhelyek július elejétől eddig minden vasárnap tartottak ügyeletet, s ezeken a napokon is 5000-6000 vagon gabona került a raktárakba.

A termelők és az átvevők jó együttműködéséhez kapcsolódtak a közlekedési tárca — a MÁV, a Volán vállalatok, a MAHART — dolgozói, akik elismerésre méltó munkával ugyancsak messzemenő segítséget adtak a nagy mennyiségű gabona zökkenőmentes szállításához.

A gabona biztonságos tárolása most lényegesen könnyebb, mint az elmúlt években. A jó felkészülés

mellett a megfelelő minőség, a kedvező időjárás, a kombájnosok és a szállító vállalatok jó munkája lehetővé tette például, hogy a felvásárolt mennyiségnek csaknem a felét közvetlenül a földekről, a gépekről szállították a raktárakba.

A Gabona Tröszt vállalatai napi 10 000 vagonnyi termés átvételére készültek fel, s ez is egyik biztosítéka a zavartalan munkának. A július 12-18. közötti héten 50 000 vagon volt a teljesítmény.

A gyorsjelentések szerint a Gabona Tröszt eddig mintegy 170 000 vagon kenyérgabonát, 15 000-16 000 vagon takarmánygabonát és 5000 vagon sörárpat vásárolt fel, s ez a mennyiség mindenütt biztonságos

tárolóhelyen van. A várt termék 75 százalékát raktárakban tudják elhelyezni, 10-15 százalékát a gazdaságok bértárolásban vállalták, s ugyanilyen mennyiség kerül néhány hónapra a felhasználásig — megfelelő biztonságba.

A jelzések szerint Csongrád, Baranya, Győr megyében várhatóan a jövő hét közepére eléri a tervezett gabonafelvásárlási mennyiséget. A betakarítani való fogytával a felvásárlás üteme most már csökken.

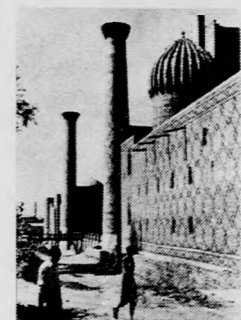
Az eddighez hasonló jó összefogással, együttműködéssel augusztus első felében raktárakba juthat az ország kenyere. (MTI)

Huszonöt éves a Forint

(3. oldal)

Ülközben

Egy lépésre a Naptól

(4. oldal)

Csendháborítók

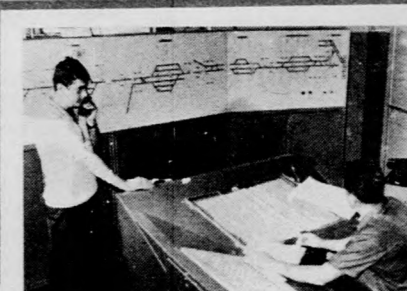

Az Egyetemi Galéria kiállításának mérlege

(5. oldal)

SPORT

(7. oldal)

NAPI

krónika-

(8. oldal)

Kulturális melléklet

(9-12. oldal)

A versenyzás átadásának pillanata

Harmadszor is:

kiváló század

Ünnepség volt pénteken a Magyar Néphadsereg egyik alakulatánál, ahol az egyetemi előfelvételi század megkapta a Kiváló Század címet. Az ünnepség elnökségében helyet foglaltak Balogh Mihályné, az MSZMP KB tagja, a Debreceni Ruhagyár üzemi pártbizottságának titkára, dr. Gyarmati József, a városi pártbizottság titkára, a megyei és városi tanács, az MHSZ vezetői, valamint a Varsói Szerződés értelmében ideiglenesen hazánkban tartózkodó egyik szovjet alakulat képviselői.

Az előjáró fogadása és a Himnusz elhangzása után felolvasták a honvédelmi miniszter parancsát a kiváló cím odaadományozásáról. A zászló és az oklevél átadása után az előjáró köszöntötte a kiváló századot és ünnepi beszédet tartott, melyben hangsúlyozta: „A szocialista verseny a Magyar Néphadseregben folyó önkéntes mozgalom, melynek fő célkitűzése, hogy segítse a kiképzési követelmények minél magasabb színvonalon való teljesítését, a harci technika, a fegyvert tőkéletes megismerését, őrzését és karbantartását.” „A századnál egész évben a versenymozgalom szellemében folyt a munka. A század katonái az eskü és a szabályzatok szellemében becsülettel teljesítették feladataikat és az aleggység hagyományainak megfelelően már harmadik ízben érték el kiváló eredményeket a katonai és a politikai kiképzésben.” „Külön elismeréssel fejezem ki az alakulat parancsnoki és pártpolitikai vezetésének, amely elősegítette és biztosította az eredményes munka végrehajtásának feltételeit.”

Ezután Szabó Jánosné, a ruhagyár Lenin szocialista brigádjának vezetője szövegezte a kitüntetés századhoz. Majd a kitüntetettek nevében Kalmár István főtiszt mondott köszönetet a kitüntetésért és tett ígéretet a további jó munkára. Az Internacionálé elhangzása után díszmenetben vonultak el a katonák, az előjárók és a kiváló egység előtt.

A kiváló század

Munkaverseny 1971

130 000 forint megtakarítás - Több újítást!

A debreceni orvosműszergyárban 1967 óta működik eredményesen a 30 tagú József Attila műszerész szocialista brigád, melynek tagjai érfogók, fogászati és nőgyógyászati műszerek készítésével foglalkoznak — írja tudósítónk, Pántye Lajos. — A kollektív munkatervét az első fél évben átlagban 120 százalékkal teljesítette (ez 10 százalékkal magasabb a vállalásnál), és ez a kimagasló eredmény annak is köszönhető, hogy a brigád húsz szakmunkása sikeresen foglalkozott a betanított munkásokkal, közülük többen jól felkészítettek a szakmunkásvizsgákra is. A zömében fiatal tagok (az átlagéletkor 22 év), a KISZ-bizottság fel-

hívására több mint 300 órát dolgoztak társadalmi munkában az üzemi KISZ-társasház építésénél, valamint a kézilabdapálya létrehozásánál. A Béke brigáddal együtt a debreceni Eötvös utcai óvodát patronálják az ifjúsági brigád tagjai. A tanulásban is élen járnak; technikumban, középiskolában végzik tanulmányukat és rendszeresen megjelennek a politikai előadásokon is. A brigád legfontosabb munkavállalása az, hogy a selejtes érfogókat feljavítják használhatóvá teszik. Ezzel, eddig már 130 000 forintot takarítottak meg és 2000 forintot fizettek be a KISZ részére, hogy hozzájárul-

janak a KISZ-fiatalok kulturális és szórakoztatási költségeihez.

***

A Hajdú-Bihar megyei Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalatnál a szocialista munkaverseny fő törekvései egybeesnek a vállalati célkitűzésekkel — írja tudósítónk, Nagy Katalin. — A boltok, brigádok feladata javítani az el-látási színvonalat, növelni az értékesítési forgalmat úgy, hogy az a lakosságnak is kedvező legyen. Vigyáznak a társadalmi tulajdonra, növelik a kiszolgálás kulturáltságát, csökkentik a költségeket. Az első félévben az ilyen ilyen jellegű vállalásokat tekintve kimagasló eredményt ért el a

B-kategóriájú boltok közül a 3-as, 12-es, 46-os és a 65-ös sz. bolt. A B-1 kategóriájúak közül kilenc teljesítette a követelményeket, a C-kategóriájúak közül pedig 52 bolt. Sikeresen vettek részt ezek az egységek a tisztasági hónap és a Tisza, virágos Debrecenért mozgalomban is. A munkaverseny szerves része volt az újítómozgalom is az első fél évben, sajnos, itt az előző év hasonló időszakához képest hanyatlás mutatkozott, kevesebb újítási javaslatot küldtek be, pedig a korábbi újítási eredmények azt igazolták; az újításokkal sokat lehet könnyíteni a bolti dolgozók munkáján és növelni lehet a kiszolgálás kulturáltságát.

A hét a külpolitikában

RÉTI ERVIN ÍGY LÁTJA:

A bator és üttörő úrhajósok ismét ott vannak a Holdon — ezúttal még a „Kozmikus taxi”-nak becézett járművet is kipróbálják — a figyelemnek azonban változatlanul földünkre kellett irányulnia. A válságterületek nem esendülnek, s főként az arab világban folytatódik a drámai eseménysorozat.

Minden becsület és tisztesség ember megdöbbenéssel párosult felháborodással értesült a sudáni fejleményekről. A július 19-i vértelen baloldali hatalomátvételt ellenpücs és véres megtorlás követte, amelynek a Sudán legjobb fiataljai áldozatul, köztük Mahgub, a kommunista párt főtitkára. Az a tény, hogy a Nimeri-vezetés kivégzéseket akar végtetni a nemzeti mozgalomban kialakult vitának — súlyosan árt Sudán nemzeti érdekeinek, szinte felmérhetetlen károkat okoz az antiimperialista küzdelemben, éppen a közel-keleti idegkörben. Világszerte növekszik a tiltakozás, s elsősorban feladataink közé tartozik a reakció szörnű ámkfutásának megfékezése Khartumban.

A helyzetet súlyosítja, hogy ezekben a napokban sok ellentmondás és zavar rajzolódik ki az arab világ horizontján. Erre mutatnak az arab csúcstervezetelt körüli bonyodalmak is. Az államfői konferenciák többször el kellett halasztani, s a tízenegy arab ország közül csupán öt képviseltette magát. Érthető, ha elmaradt a hatékony fellépés, a tanácskozás jelentősége inkább abban volt, hogy lehetővé vált néhány ismert arab vezető eszmecsereje.

Tripoliban elsősorban a palesztin ellenállás problémaköréről tárgyaltak a megfigyelt csúcstervezetők. Nem tudni érintették-e és ha igen, mennyiben a sudáni eseményeket, hiszen Nimeri végülis nem utazott el Líbiába. Merjük remélni, hogy a haladó arab országok, amelyek Irak kivételével, támogatták a megbuktatott sudáni elnök visszatérését, legalább most, a véres bosszú által kiváltott sokk nyomán megálljt tanácsolnak a sudáni vezetőknek. Ez egyetemes érdeke lenne az arab népek antiimperialista küzdelemének.

A jordániai udvarnak közben sikerült leszámolnia a gerillák helyi gécpontjaival, a Jordán-folyó mentén lényegében megszűntek az ellenállás bázisai. Huszszain „nagyelőkű” harminckilenc (!) palesztin harcossal engedélyt adott eddigi tevékenységük folytatására, de ezek az alibi-gerillák aligha hozzák el a megváltást. A palesztinügy végképp kielezte Irak, Szíria és Jordánia viszonyát, tulajdonképpen felbomlott az arab keleti front. Ez természetesen fokozza az EAK-ra nehezedő nyomást, nem véletlenül helyezték a hét folyamán készülségbe a Szezi-csatorna övezetében állomásozó egyiptomi csapatokat.

A közel-kelet számos helyi válsága nem választható el a térség átfogó kríziséjétől. Egyelőre teljes honpoltról szólhatunk, s ezzel kapcsolatban lépten-nyomon kiábrándult, türelmetlen megjegyzéseket hallani-olvasni a politikai rendezés ügyében. Ennek változatlan feltétele: az arab világ sorainak kiegyengetése, az erős és erőteljes fellépés, a haladó erők közös harca. Ez az elmúlt hetek talán legfőbb tanúsága.

Újra elútt az esztendő, s a párizsi vietnami értekezlet immár 123. ülésén sem történt érdembeni haladás. Az Egyesült Államok delegációjának vezetője, Bruce albúszott, de utódja Porter, eddigi szóbeli nagykövet még ügyeinek átadásával van elfoglalva. Viszont Portert Habib követi majd, aki jelenleg a második ember Párizsban, s léteiben már Dél-Koreában tartózkodik. A kör bezárult: Washington nemhogy komolyan akarja tárgyalni a DFK hétpontos javaslatáról, de még a megbeszélések kívánatos személyi feltételeit sem siet biztosítani. Ez a „kivárási taktika” alighanem összefügg Nixon elnök tervezett kínai utazásával, amelynek dátuma változatlanul nem tisztázott.

Nyugat-Berlinből is tanácskoztak a hétvégén a négy nagyhatalom nagykövetei. A lassan tisztuló légkört azonban kellemtlenül rontotta a Quick című nyugatnémet hetilap súlyos indiszkrécioja. A lapban, amely eddig inkább sextofokban jeleskedett, titkos okiratok kerültek nyilvánosságra. Nyilvánvaló, hogy a kiszivárogtatás nem félreértés következtében történt, a nyugatnémet jobboldal így kívánt újabb torpedót löni Brandt „keleti nyitásának” útjába. Más kérdés, hogy a bonni kabinet következtetlenségével, határozatlanságával valósággal tálcán kínálja a lehetőségeket az ellenzéknek. A moszkvai és a varsói szerződés ratifikálásának feltételül a nyugat-berlini rendezést szabták, e tekintetben viszont az NSZK ki van szolgáltatva a nyugati nagyhatalomoknak. Ezt használta ki a Quick, valamint informátorainak sege. Nyugatnémet lapok a New York Times „pentagon-papírjaihoz” hasonlítják a Quick-ügyet, de ez az összehasonlítás több mint felület. A vietnami háborút telepező titkos iratok — a közzétett szándékától függetlenül — e háború ellen hatnak. A Quick-eket, a jobboldal bajkeverése és ez a kellő éberségre inthet az európai párbeszéd sűrűsödésekor...

Véget ért a tripoli csúcstalálkozó

TRIPOLI

A líbiai fővárosban összegyűlt arab államfők péntek este folytatták tanácskozásait. A félórás megbeszéléseken részt vett Jasszer Arafat, a Palesztinai Felszabadítási Szervezet elnöke is.

Mint ismeretes, a találkozót Kadhafi líbiai elnök kezdeményezte, s egyben indítványozta, hogy az arab országok fegyveresen avatkozzanak be a palesztinai ellenállási mozgalom felszámolásának megakadályozására.

A tripoli értekezlet szervezői azt remélték, hogy legalább tíz arab ország képviselteti magát a líbiai fővárosban. Ezek a remények azonban nem váltak be, mert az értekezleten mindössze öt arab ország államfője vett részt.

A tripoli találkozón résztvevő öt arab ország vezetője szombatra vir-

radó éjjel kiadott közös közleményében megbélyegezte Jordániát a palesztinai ellenállási mozgalom ellen irányuló intézkedései miatt. Az államfők ugyanakkor kifejezték reményüket, hogy Jordánia hajlandóságot mutat a palesztinai forradalomhoz fűződő kapcsolatainak megjavítására.

Egyelőre nyitott kérdés, hogy lesz-e foganatja a tripoli csúcstervezetletnek, amely a legilletékesebb fél, Jordánia részvétele nélkül vitatta meg a palesztinai ellenállási helyzetét és fogalmazta meg figyelemzető határozatait. Az egyes arab államok között támadt ellentétek és viszályok egyelőre lehetetlenné teszik egy teljes csúcstalálkozó összehívását, s ami ebből következik, az arab világ egységesség fellépését a palesztinai ellenállás védelmében. (MTI)

Szudánban tombol a terror

Felháborodás és tiltakozás világszerte

Szudánban folytatódik a kegyetlen leszámolás a Sudáni Kommunista Párt tagjaival és a haladó személyiségekkel. A katonai bíróságok folytatják tevékenységüket. Mint a hírvivők közlik, a sudáni hadsereg katonatisztjeinek újabb csoportját ítelték 10 évtől életfogytiglanig terjedő börtönbüntetésre. A sudáni sajtó folytatja az uszítást a kommunisták ellen. A khartoumi Nile Mirror című lap közölte Idrisz Mahmud gazdasági miniszter beszédét, aki kijelentette, hogy „minden sudáni kommunistát letartóztatnak, és a kommunista pártot megsemmisítik”.

Tovább gyűrűznek a sudáni véres terror elleni világméretű tiltakozás hullámai. A szovjet fővárosban a pénteki nap folyamán számos tiltakozó gyűlést rendeztek. Nyilatkozatban ítélték el a sudáni haladó erők üldözését a Szovjet Vöröskezszt Végrehajtó Bizottsága, a Szovjet Szakszervezetek Központi Tanácsa, a Szovjet Békebizottság.

Walter Ulbricht, az NDK Államtanácsának elnöke Szudán berlini nagykövetének útján eljuttatott levelében szólította fel Nimeri elnököt, hogy hagyjon fel a kommunisták és egyéb haladó erők elleni megtorló intézkedésekkel.

A Spanyol Kommunista Párt nyilatkozatban adott hangot a sudáni eseményekkel kapcsolatos aggodalmának.

Tiltakozó gyűléseken, táviratokban foglal állást a magyar közvélemény a sudáni véres terrorral szemben. A Beloiannisz Híradástechnikai Gyárban tartott röpgyűlésről a dolgozók a prágai—szudáni nagykövetség címére küldték el tiltakozó táviratukat, s Martfűről, a Tisza Cípőgyárból is írásban juttatták kifejezésre felháborodásukat a

munkások. A Magyar Jogász Szövetség mélyszéges felháborodásának és aggodalmának adott kifejezést a sudáni tömeges kivégzések és letartóztatások miatt, s hasonlóan foglalt állást a KISZ KB, a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége és különböző intézmények, gyárak, szövetkezetek dolgozó közössége.

A sudáni terror, a haladó politikusok és közéleti személyiségek üldözése a világsajtó egyik fő témája.

Scott és Irwin holdsetája

Kirándulás holdautóval

HOUSTON

Az Apollo-15 amerikai űrhajó Falcon elnevezésű holdkompja közép-európai idő szerint pénteken 23 óra 16 perckor ereszkedett le a Hold felszínére az Apennin hegység térségében, a Hadley síkságon. A holdkomp mindössze néhány száz méternyire ért Holdat a programban kijelölt helytől.

Mintegy két órával a leszállás után felnyitották a Falcon tetőnyílása zárólapját, és Scott derékiig kiemelkedve mintegy fél órán át végzett megfigyeléseket a leszállási hely környékéről. Az egyébként hallgatag Scott elragadtatót felkiáltásokkal tarkított beszámolót adott a földi irányító központnak a látottakról. Elmondotta, hogy a környék három oldalról lankás, legömbölyített tetejű hegyek, dombok borítják. Közölte, hogy véleménye szerint semmi sem fogja akadályozni a „holdautóval” való köz-

Joseph Sisco, az amerikai külügyminisztérium közel-keleti ügyekkel foglalkozó államtitkára Izraelben Golda Meir miniszterelnök-asszonnyal folytat tárgyalásokat (Telefotó — AP—MTI—KS)

Jan Marko levele U Tanthoz

PRAGA
Jan Marko csehszlovák külügyminiszter pénteken levelet intézett U Tanthoz, az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkárához.

A csehszlovák külügyminiszter leveleiben rámutatott: országa mindig sikrasztált amellett, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete olyan hatékony és tekintélyes szerv legyen, amelynek alapvető feladata a nemzetközi béke és biztonság fenntartása, az agresszív megnyilvánulások felszámolása.

Az ENSZ — folytatódik a levél — felelősségteljes szerepet tölthet be a fontos problémák megoldásában. Az egyik

ilyen fontos probléma a leszerelés kérdése.

Azok az elvek, amelyek a nemzetközi biztonság szilárdításáról szóló deklarációban foglaltaknak (ezt a deklarációt, mint ismeretes, a szocialista országok kezdeményezésére az ENSZ-közgyűlés 25. ülésén elfogadta) — mutat rá a csehszlovák külügyminiszter —, jelentős mértékben orvosolhatják a nemzetközi légkört, és előmozdíthatják a halaszthatatlan nemzetközi problémák megoldását. Csehszlovákia kész hozzájárulni ezeknek az elveknek a valóra váltásához. (MTI)

Röviden a nagyvilágból

MOSZKVA

Az SZKP küldöttsége, amely az Arab Szocialista Unió Központi Bizottságának meghívására Borisz Ponomarevnek, az SZKP Központi Bizottsága titkárnak vezetésével 1971. július 20. és 30. között tartózkodott az EAK-ban, részt vett az ASZU országos kongresszusán és megbeszéléseket folytatott az Arab Szocialista Unió Központi Bizottságában. Egyiptomi részről a találkozókra részt vettek Aziz Sidki, Mohamed Abdel Szalam El-Zajjal, Fathalla Hatib, az ASZU Központi Bizottságának tagjai és mások.

BUDAPEST

J. Cedenbal, a Mongol Népi Forradalmi Párt Központi Bizottságának első titkára, a Minisztertanács elnöke és Zs. Szambu, a Nagy Népi Hural elnökségének elnöke táviratban mondott köszönetet Kádár Jánosnak, az MSZMP KB első titkárnak, Losonczy Pálnak, az Elnöki Tanács elnökének és Fock Jenőnek, a Forradalmi Munkás-paraszt Kormány elnökének, a mongol népi forradalom 50. évfordulója alkalmából kifejezett jókívánságokért.

MOSZKVA

Leonid Brezsnyev és Nyikolaj Podgornij táviratban üdvözölte Joszif Broz Titót elnököt történt újbóli megválasztása alkalmából. Koszigin Dzsamil Rijeidics kormányfőhöz, Gromiko külügyminiszter pedig ismét kinevezett jószóló kollégájához, Mrko Tepavac-hoz intézett üdvözlő táviratot.

ULAN BATOR

René Maheu, az UNESCO főigazgatója befejezte mongóliai látogatását és Szombaton elutazott Ulan Batorból.

TOKIO

Szombaton megnyílt Tokióban a 4300 000 tagot számláló legnagyobb japán szakszervezeti szövetség, a SOHYO 42. kongresszusa. Résztvevői megvitatják az idei év harcának eseményeit.

FOKVÁROS

Christlan Barnard professzor „teljesen elégedett” Adrian Herbert egészségügyi állapotának javulásával. Mint ismeretes, a híros sebész vasárnap hajtott végre szív- és tüdőátültetési műtétet a betegre.

Kényszerleszállást hajtott végre a San Francisco-i repülőtérre egy Boeing 747-es, a világ jelenlegi legnagyobb utasszállítója. A leszállás után több embert körhízába kellett szállítani. Képünkön: hordágyon vizik a sebesülteket. (Telefotó — AP—MTI—KS)

A laoszi hazafias erők katonái tüzelő állásban (Telefotó — PI—MTI—KS)

Változások az áruhitel-akció cikklisztájában

Kedvező fizetési feltételek

A Belkereskedelmi Minisztérium — a Magyar Nemzeti Bankkal és az OTP-vel egyetértésben — módosította az áruhitel-akcióban árusítható cikkek jegyzékét.

E szerint augusztus 2-től nem adják részletre a Jawa M—20-as típusú a Jawa 250-es és 350-es motor-kerékpárokat — és az MZ gyártmányok kivételével — az egyéb import-motor-kerékpárokat.

Hittelvétre vásárolhatók viszont a 125, a 175, a 250 köbcentis és az ennél nagyobb motor-kerékpárok, továbbá az 1500 forintnál drágább vezetékes gáztűzhelyek és

a hazai gyártmányú propán-bután gáztűzhelyek. A minisztérium ezzel kapcsolatban felhívja a vásárlók figyelmét, hogy a gáztűzhelyek hitelre történő árusítása nem jelenti egyben a bekapcsolási engedély megszerzését.

Ugyancsak augusztus 2-től kedvezőbb fizetési feltételeket állapítottak meg néhány cikknél. A mosógépet ideiglenesen 5000 forintig 10 százalékos, azon felül 20 százalékos előleggel árusítják. Az év végéig 10 százalékos előleg lefizetésével kapható részletre mindenféle televízió, a Szatmár típusú VIDEOTON

gyártmányú rádió és 5000 forintig egyéb rádió, valamint magnetofon és háztartási varrógép. Húsz százalékos előleggel kérnek az 5000 forintot felüli rádiók és magnetofonok részletvásárlásakor.

A jövő év márciusáig érvényes az a rendelkezés, amely szerint a 125, a 175, és a 250 köbcentis és az annál nagyobb motor-kerékpárokat, valamint az 5000 forintnál olcsóbb elektromos háztartási hűtőgépeket 10 százalékos előleggel, az 5000 forintnál drágább hűtőgépeket pedig 20 százalékos előleggel árusítják a hitelakcióban. (MTI)

Az MSZMP jelentőségének pott a munkásfejlesztése, ezek tapasztalata, akkor szilárd tálma, akkor társadalom olyan politikai a munkás, amely egyaránt osztálynak és

A munkás-lesztése az országok kérdése, ... szövetségi érdekek és politikai, hanem a gazdaságunk megfelelő gyan, és a kétely érdekeit követve a IX. kongresszus termelőszövetkezetek, a város megújítását a parasztság ily módon a kás-paraszt-tésének

A szocialista szervek, hogy a termelt milliárd a mezőgazdés úteme termelékeny dett. A me egyre több

Megnőtt a v s megnőtt az is.

A kérdésre — rendkívül már előláró a vezetői vez honorálásána heti az alapj illetve annak

A vezető: chológus, me igazgatót kér adott körülm szükség? — több időre. A s ezek függv talható felü egyik legnagy vedekett köv mint amilyen leve kollekt volt —, sokr is egyre nyíl legfőbb hely vezetők idej mindennap a meghívók a rendezvényre Menni kell. gyományok, kor alig töb aki egyik pr kat bonyolított dég érkezik, s be is vizsgál bármilyen e az eredmény gosságról, e mére. Mi v dezvénynek, nak az eredt gyár, a vállá lett volna sz áldozni rá.

A vezetés het. A most tervek példái tumai. Bátor kellett elkéle jövőbe kelle meghatározott után, s mit bad előállít magaslátán telhetett e n színű, hogy a fejlődés, mindenki sa milyen nagy napjainkban

Gazdálkod tozások idő vonatkozású g és az ú kái nap r form új sz ben a bony den azon m letékes vezt lásfoglalás

Közelebb egymáshoz

Az MSZMP politikájában mindig jelentőségének megfelelő helyet kapott a munkás-paraszt szövetség fejlesztése, erősítése. Ma már évtizedek tapasztalatai igazolják, hogy akkor szilárd a munkásosztály hatalma, akkor sikeres a szocialista társadalom építése, amikor a párt olyan politikát folytat, amely erősíti a munkás-paraszt szövetséget, s amely egyaránt kedvező a munkásosztálynak és a parasztságnak.

A munkás-paraszt szövetség fejlesztése azonban nem csupán deklarációnak, hanem „Tudnunk kell... hogy a munkás-paraszt szövetség erősítése nemcsak számdékon és politikai kijelentésen múlik, hanem mindenekelőtt népgazdaságunk arányos fejlesztésének megfelelő gazdaságpolitikát is kíván, és a két alapvető dolgozó osztály érdekeinek helyes összehangolását követeli meg...” olvashatjuk a IX. kongresszus anyagában. A termelőszövetkezetek fellendítésére tett intézkedések egyfelől a munkások, a városi lakosság ellátásának megjavítását eredményezzi, másfelől a parasztság életszínvonalát növeli, ily módon döntő feltételei a munkás-paraszt szövetség további erősítésének.

A szocialista útra lépett mezőgazdaság tízéves fejlődése bizonyítja, hogy a termelés fejlesztésére fordított milliárdok jól gyümölcsöztek. A mezőgazdasági termelés növekedési üteme meggyorsult, a munka termelékenysége jelentősen emelkedett. A mezőgazdaság évről-évre egyre több élelmiszert, nyersanya-

got bocsát a népgazdaság rendelkezésére. Ugyanakkor a termelőszövetkezetek megerősödése, a nagyüzemi termelés, a közös munka színvonalának az emelkedése növelte a parasztság jövedelmét, javította életkörülményeit.

A valóság tényei arról győzik meg a munkások többségét, hogy az MSZMP agrárpolitikája helyes, eredményes politika. Egyaránt jól szolgálja a parasztságot, a munkásokat, az egész társadalom érdekét. Helyenként azonban találkozhatunk még ma is meg nem értéssel, azzal, hogy a munkás-paraszt szövetség erősítését célzó politikát helytelenül értelmezve, annak csak egyik oldalát figyelembe véve „parasztpolitikának” minősítik. A kivételeket általánosítva néha azt állítják, hogy a parasztság életszínvonala már jóval meghaladta a munkások életszínvonalát, hogy a parasztság életkörülményeinek a javítása a munkásosztály rovására történik.

Mi hát az igazság? A párt és a kormány célkitűzéseinek megfelelően: parasztság és ezen belül a tagság jövedelmei az utóbbi tíz évben valamivel gyorsabban emelkedtek, mint a munkás- és alkalmazotti jövedelmek. Míg a munkások és alkalmazottak reáljévedelmei 1960 és 1970 között 55 százalékkal emelkedtek, a paraszti reáljévedelmek 65 százalékkal nőttek. A paraszti jövedelmek növekedése főképp a harmadik ötéves terv időszakában gyorsult fel, amikor is a munkás- és alkalmazotti jövedelmek 33 százalékkal, a paraszti jövedelmek pedig 43 százalékkal haladták meg az 1965. évi színvonalat. Tekintve, hogy 1965-ben a paraszti reáljévedelem mintegy 18 százalékkal maradt el a munkásokétól, ezzel jelentős részben megelőzte az IX. kongresszusnak az a célkitűzése, hogy „A következő években jelentékeny lépéseket teszünk azért, hogy a parasztság életszínvonalát és ellátottságát tovább közelítsük a munkásosztályéhoz”.

A paraszti jövedelmek vizsgálatánál azt is számításba kell venni, hogy jelenleg 1,7–1,8 millió ember olyan kettős jövedelmű családban él, amelyekben a jövedelmek egyaránt származnak az iparban, illetve a mezőgazdaságban végzett munkából. Ez rendkívül megnövekedte a tisztán mezőgazdaságból származó paraszti jövedelmek megállapítását. A közvélemény pedig általában az ilyen kettős, általában az átlagosnál magasabb jövedelemmel rendelkező családok helyzetéből ítél.

A jövedelmek növekedése egyébként is csak egyik — igaz legfontosabb — összetevője az életszínvonalnak. Számításba kell vennünk azt is, hogy a kiegyenlítés elsősorban a reáljévedelem szintjében következett be. Közismert, hogy az életszínvonalnak még számos olyan tényezője van, ami a faluban, a mezőgazdaságban még ma is lényegesen kedvezőtlenebb, mint a városban vagy a népgazdaság más területein.

A termelőszövetkezeti parasztság jövedelmének gyorsabb ütemnövekedését, természetesen segítették a

termelőszövetkezetek megszilárdítására, önálló vállalatserű gazdálkodásának megteremtésére hozott intézkedések. De az is tagadhatatlan tény, hogy a gyorsabb növekedés anyagi forrását, éppen ezeknek az intézkedéseknek a nyomán javuló gazdasági eredmények alapozták meg. Tehát a parasztság jövedelemnövekedése nem a munkásosztály rovására végrehajtott jövedelemátosztásból fakadt, hanem a mezőgazdaság gabonában, húsban, gyümölcsben, zöldségben is lemérhető teljesítményének, s ami ezzel együtt járt, a közös és háztáji gazdaságban ledolgozott munkaidő növekedéséből. A mezőgazdasági termelőszövetkezetek bruttó termelési értéke folyó áron számolva 1968-ban 50, 1969-ben pedig 73 százalékkal emelkedett, s volt magasabb mint 1965-ben. Ebben az időszakban a termelőszövetkezetek bruttó jövedelme évi átlagban 15 százalékkal, részesedési alapjuk mintegy 11 százalékkal, fejlesztési alapjuk pedig 25 százalékkal emelkedett. Az egy dolgozó tag által teljesített 10 órás munkanapok száma 1965-ben átlagosan 188, 1968-ban 221, 1969-ben 214 nap volt.

Mezőgazdaságunk szocialista átszervezése óta hatalmas mennyiségi és minőségi átalakuláson ment keresztül. A kisparaszti termelőszközöket fokozatosan és gyorsuló ütemben váltják fel a korszerű nagyüzemi termelőszközök. Mindez azzal a következménnyel jár, hogy a mezőgazdaság termelési költségeiben évről-évre növekvő részt képvisel, az ipari eredetű eszközökre, gépekre, vegyszerekre és más termékekre fordított összeg. Jellemzően szemlélteti ezt, hogy 1960-ban még a mezőgazdaság anyagi ráfordításainak csak 34 százaléka volt ipari eredetű, 1970-ben már elérte az 55 százalékot. Ezzel együtt egyre jobban terjed a mezőgazdaságban is az iparszerű termelés.

Mindezekből következik, hogy a mezőgazdasági termelés növekedésének az önköltség s az árak kedvező alakulásának alapvető feltétele, hogy a mezőgazdaság korszerű, jó minőségű és olcsó termelőszközöket kapjon. Ez pedig elsősorban az iparon múlik, az ipari munkások teljesítményétől, munkájuk minőségétől függ.

A korszerű, gazdaságosan alkalmazható, olcsó ipari termékek megalkotásának a mezőgazdasági termelés növelését, amely nem kizárólag paraszti, hanem elsősorban munkásérdek is, hiszen a munkások kiadásainak csaknem a felét teszik ki az élelmiszer-vásárlásra fordított összegek.

A mezőgazdaság a IV. ötéves tervben ismét jelentőset lép előre. Közelebb kerül egymáshoz a falu és a város. Tovább folytatódik a kiegyenlítés a paraszti és az ipari munka és az életkörülmények között. Ez a kiegyenlítés mindkét dolgozó osztály érdekeit és életszínvonalának emelését egyaránt szolgálja.

Dankovits László

Huszonöt éves a Forint

Negyedszázados a második világháború utáni időszak magyar valutája, a Forint. 1946. augusztus 1-én a sikeres valutareform véget vetett a pénz történetében példátlan inflációnak. A pengő teljesen elértéktelenedett, mint pénz megszűnt funkcionálni, s ez alapján veszélyeztette a háborús romokban heverő magyar gazdaság újjáépítését. Ilyen körülmények között a gazdaság helyreállításának, a termelés megszervezésének nélkülözhetetlen feltétele volt a stabilizáció, az értékálló valuta megteremtése.

1946. augusztus elsején nemcsak az új magyar valuta született meg, a stabilizációhoz kapcsolódó új árak — az akkori politikai és gazdasági adottságoknak megfelelő elosztási viszonyokat is meghatározták. Az infláció kényszerítő hatása miatt olyan időpontban került sor a valutareformra, amikor annak jónéhány fontos feltétele hiányzott. 1946-ban a termelés még nem érte el a háború előtti szint 50 százalékát sem, az alacsony nemzeti jövedelem csak alacsony kereseti viszonyokra adott reális lehetőséget.

A stabilizáció messzemenően sikeresnek bizonyult; meggyorsította a gazdaság újjáépítését, az ipar termelése és az ország nemzeti jövedelme néhány esztendőn belül elérte, sőt némileg meghaladta a háború előtti szintet. Ebben az időpontban — 1948–1949 táján — elvben és gyakorlatban egyaránt mód lett volna az értékarányos árszámításra, a forint pénzfunkciójának fokozottabb érvényesítésére.

Az ötvenes évek gazdaságpolitikája, figyelmen kívül hagyva a gazdasági egyensúly, valamint a tervszerű és arányos fejlesztés követelményeit, az iparosítás meggyorsítására törekedett, s ez a forint vásárlóerejének alakulására is kedvezőtlenül hatott. 1950-ig a fogyasztói árszint minimális mértékben emelkedett. Ettől kezdve azonban gyorsan nőtt az áruhiány, tehát az aránytalanság, a vásárlóerő és az árualap között. Az egyoldalú gazdaságpolitikának ezt a következményét az 1951. évi általános ár- és béremelés kívánta kiküszöbölni. E két intézkedés tulajdonképpen a valuta újólagos stabilizációját jelentette, és mégpedig az 1950. évinél kb. 70 százalékkal magasabb fogyasztói árszintben. Más fogalmazásban: a fogyasztói forint vásárlóereje az ötvenes évek első évtizedében igen nagy mértékben csökkent.

Gazdaságpolitikánk a hatvanas évek elejétől előbb a mezőgazdaságban, majd 1968 óta a gazdaság minden ágazatában hasznosítja az áru- és pénzügyi viszonyok gazdaságsszervező erejét. A vállalati önállóság pénzügyi vonatkozásban nemcsak azt jelenti, hogy a bevételeknek fedezniük kell a kiadásokat, ideértve az állammal szembeni adókötelezettségeket és a bankhiteleket, kamatokat is, hanem azt is, hogy minden gazdasági történés, folyamat elindítója a pénz, a forint.

A forint nem konvertibilis valuta, s így az iránta való nemzetközi bizalom nem mérhető az árfolyam alakulásával. Közvetett módon ez a bizalom Magyarország nemzetközi hitelképességében tükröződik. Számos bizonyíték van annak, hogy hitelképességünk jó, nincsenek törlesztési, fizetési nehézségeink. Mindennek „aranyfedezete” a gazdaság kiegyensúlyozott fejlődése, növekvő exportképessége.

A fogyasztói forintról szólva utaltunk annak értékvesztésére. A gazdaságirányítás reformja során a hatósági árszámítás, vegyes árszámítás váltotta fel; mind a termelés, mind a fogyasztás szférájában egyaránt mellett alkalmaztuk a fix, a maximált, a korlátozottan változtatható és a szabad árakat. Jogosan vehető fel az a kérdés, vajon ebben a korábban kötetlenebb árszámításban nem romlik-e majd az árszint növekedése következtében a forint stabilitása, értéke? Nos, éppen a forint negyedszázada tanúsítja arról, hogy a valutaértékekre ható árszámítás nem az ármechanizmustól és az árszámításától, hanem elsősorban a gazdaság arányos és egészséges fejlődésétől függ. Az árszámítás egyensúlyi zavarok esetén — gondoljunk az ötvenes évek elejére — a fix árszámítás sem biztosítja. Az árszámítás a gazdaságpolitika hatáskörébe tartozik. Más kérdés, hogy nincs és nem is lehetséges abszolút értelemben vett árszámítás, mert gyorsul a műszaki fejlődés, a termelés és a fogyasztás struktúrája folyamatosan változik, az utóbbiban állandóan növekszik a tartós fogyasztási cikkek aránya. Mindennek figyelembe vételével irrealitás a valuta értékállóságáról, abszolút árszámításról beszélni. A józan gazdaságpolitikának csak az lehet a törekvése, hogy alapvető céljaival — pl. életszínvonal-növelés, gazdaságfejlesztés — összhangban alakítsa, befolyásolja a valuta értékének alakulását és az árszínvonalat. A forint iránti belső bizalom erőteljes dokumentuma a lakosság takarékbetét-állománya, amely a legutóbbi tervidőszakban is megkétszereződött, több mint 42 milliárdra nőtt.

Nagy eredményeket hozó, de gondoktól sem mentes negyedszázad valutája a forint. Megalapozta a háborúban súlyos károkat szenvedett és szétzilált magyar gazdaság újjáépítését és konszolidálását, segítette a szocialista gazdaság építésének minden fázisát és folyamatát, az utóbbi években pedig a gazdaságirányítási rendszer fejlesztésének lett nélkülözhetetlen eszköze.

Garamvölgyi István

Jegyzet

Időhiány

Megnőtt a vezetők jogköre, felelőssége, s megnőtt az anyagi elismerés mértéke is.

A kérdésre: könnyű-e a vezetőknek? — rendkívül nehéz a válasz. Az azonban már előjáróban is megállapítható, hogy a vezetői tevékenység megítélésének és honorálásának is csak egy dolog képezheti az alapját: s ez a végzett munka, illetve annak eredményessége.

A vezető: szakember, politikus, pszichológus, menedzser egyszemélyben. Tíz igazgatót kérdeztem meg: mire lenne az adott körülmények között a legnagyobb szüksége? — s heten azt válaszolták: több időre. Az időhiány, agyonhajszolt, s ezek függvényében a gyakorta tapasztalható felületesség ma gazdaságunk egyik legnagyobb problémája. A megnövekedett követelmények, új feladatok — mint amilyen az öt évről szóló terv, illetve kollektív szerződések elkészítése volt —, sokmindent indokolnak, de az is egyre nyilvánvalóbb, hogy ma még a legtöbb helyen nem értékelik eléggé a vezetők idejét. Tucatnyi meghívó hever mindennap az igazgatói asztalokon, s e meghívók egy része egészen kiskaliberű rendezvényre szól. S mégis: menni kell. Menni kell, mert nálunk ilyenek a hagyományok, szokások. Az igazgató ilyenkor alig több reprezentatív személylén, aki egyik protokolláris ügy után a másikat bonyolítja. Ha egy vállalatba vendég érkezik, feltétlenül bekívánczik — s be is viszik — az igazgatóhoz, legyen bármilyen céltűz is jövedele. Mindenki az eredményességről beszél, a gazdaságosságról, e téren még sincs semmiféle mérce. Mi volt ennek vagy annak a rendezvénynek, összejövetelnek, látogatásnak az eredménye? Mit profitált ebből a gyár, a vállalat? — Semmit? Akkor nem lett volna szabad részt venni rajta, időt áldozni rá.

A vezetés színvonalát mindent eldönt. A most elkészült negyedik ötéves terv példaként jórészt a vezetők produktumai. Bátorság, fantázia, informáltság kellett elkészítésükhöz. A tét óriási. A jövőbe kellett látni, nagy pontossággal meghatározni, miből mennyi kell öt év után, s mit mennyiért lehet, illetve szabad előállítani? Ahol a vezetés hivatása magaslatán állt, s megfelelő időt is szentelhetett e munka elvégzésére, ott valószínű, hogy zavartalan és egyenletes lesz a fejlődés. Ahol nem... — nos hát ott mindenki saját kárán tapasztalja majd, milyen nagy a szerepük és felelőségük napjainkban a vezetőknek.

Gazdálkodásunk soha nem látott változások időszakát éli. Ma még számos vonatkozásban egymás mellett van a régi és az új; a ómechanizmus megszokásai nap mint nap összeütköznek a reform új szellemi megoldásaival, s ebben a bonyolult helyzetben szinte minden azon múlik: hogy foglal állást az illetékes vezető. A nyílt és egyértelmű állásfoglalás pedig sohasem könnyű.

Békés Sándor

ÚTKÖZBEN

Nekünk ilyenkor...

Kép: végtelennek tűnik a napsütötte táj. Az útmenti fák levelei fátyolosak a portól. Délidő. A július szinte izzik. Két idős ember húzódott a száraz gally, a tűzben egyenletesen pirul a szalonna. Az ebédhez, a kendőbe csavart kenyérhez.

— Itt is fűz?
— Nehéz ám kapálni éhen.

A kenyéret pírító asszony a monostorpályi termelőszövetkezet földjén kapál. Hajdú Györgyné.

— Hánykor kezdett?
— Nyolckor.
— Meddig dolgozik?
— Este nyolcig.
— Hánykor kelt?
— Négykor. A jószág miatt, meg hát otthon is van mit csinálni.
— És ha hazaér?

— Otthon a jószág, meg a munka, ami várja az asszonyt.
— Nagy a meleg...
— Szépek a földek. Így jó. Egy eső jöhetne...
— Nem fáradt?
— Nekünk ilyen a nyár...
Jócsi bácsi, a hatvankilenc éves monostorpályi kerülő, aki csak pár szóra pihent meg a tűznél, kint töltötte az éjszakát is. A káposztát őrizte. Most rábólint.
— Arany a nyár idén. — Mély lélegzetet vesz, s kilép az árnyékból az égető napsütésbe. — Kerülni kell a táblát, hitvány ember, ha lopni akarna...
***
Gondoljunk rájuk, ha szidjuk a kánikulát.
— ha —
(Fotó: Iklódy)

Szanálás, cserelakás, lakbér-hozzájárulás

„Kellemes utazást!”

Néhány hete, egy hétfői napon hallottam először. A Budapest felől érkező egyik személyvonatról szálltam le a debreceni Nagyállomáson. Utastársaimmal együtt egyszer csak a hangosbeszélő mondataira figyeltem oda:

— Szeretettel köszöntjük a Debrecenbe érkezett utasokat. Kívánjuk, érezzék jól magukat városunkban.

Többen egymásra néztünk a vonatról most leszállók között, mosolyogtunk a figyelmes, jót kívánó szavakhoz. És valahogy jobb érzéssel, vidámabban kezdtünk hozzá a vágányok között álló vonatok megmászásához is. Mondom, néhány hete történt ez, s azóta már többször jártam az állomáson. Úgy tűnik, a „semmibe nem kerülő” apró figyelmességről azóta sem mondták le a vasútnál. Mostanában így kívánának szerencsés utazást a Debrecenből az ország minden tájára indulóknak:

— Kellemes utazást kívánunk és szerencsés visszatérést.

Nem sok ez a figyelmesség, de a mosoly, amely ilyenkor kiül az arcokra, egész biztos, hogy megéri.

Csendháborítók

A téma gyakran úgy adódik, hogy az újságíró is benne van az események sűrűjében, szinte naponta találkozik a problémával, illetve azokkal az emberekkel, akiket a probléma érint. Ilyen eset K. I.-ék esete is a debreceni Viola utca 6. szám alatti lakóházban. Harmincnegyeleven családot igazít itt egyetlen család úgynevezett „magánügye”, perpatvara, mondhatni évek óta. És hogy mégiscsak most lett írás belőle, az abból a sajnálatos helyzetből adódik, hogy a családi ügyekből nehezen tudunk közügyet csinálni, bár igen sok esetben valóban nem magánügyről van szó. De hát az államhatalmi szervek sem tudnak közvetlen intézkedést tenni ilyen ügyekben és profán megfogalmazás szerint, amíg „vér nem folyik”, operatív beavatkozásra de jure nincs lehetőség.

K. I.-ék esetében vér még nem folyt, de minden egyéb megtörtént már, ami indokot szolgáltat arra, hogy a közösség, a lakóház közvetlen vagy közvetlenül érintett tagjai felháborodjanak és követeljék az áldatlan állapotok megszüntetését. Arról van ugyanis szó, hogy a kilencedik emeleten lakó K. I. családjával (feleségével és két lányával) megbotránkoztató magatartást tanúsít; „családi ügyeiket” főleg éjszaka „rendezik”, úgy, hogy a köröttük és alattuk lakók éjszakai nyugalomát minduntalan zavarják. Kiszívják, gyermekeket váró anyák riadnak fel éjszakai kántálással a szörnyű kiabálásra és zajra, minden pillanatban várva a krimikbe illő végkifejletet; azt a pillanatot, amikor valóban vér folyik, amikor a családi „idill” drámai véget ér. És erre a lehetőség megvan, hiszen több ízben követelt már el egyik vagy másik családtag öngyilkosságát; a testi sérülésekről nem is beszélve. A házban telefonnal rendelkeztek több ízben riadóztatják; és a rendőrség dicséretére legyen mondva, minden esetben meg is jelennek a rendőrei, de az eredmény csak annyi: újabb és újabb feljelentés az illetékes kerületi tanács szabálysértési előadóhoz.

Az érdekelt lakók és a rendőrség feljelentése alapján már két ízben tárgyalta a szabálysértési előadó K. I.-ék és a Viola utca 6. szám alatti lakosok ügyét. Az első alkalommal figyelmeztetésben részesítették a csendháborító családot, de ez mit sem használt. A napokban folyt le a második tárgyalás, a következő „eredmény”: a szülőket egyenként 1000 forint pénzbírsággal sújtották. A szabálysértési előadótól kapott írásbeli információ alapján K. I. ígéretet tett arra, hogy adandó alkalommal elköltözik a lakásból, illetve olyan lakáscserét eszközölnék, mely megszünteti a közte és a felesége között kialakult állapotot. A családfele azonban semmiféle olyan ígéretet nem tudott tenni, hogy amíg együtt élnek, a szocialista együttélést sértő magatartásukon változtatni tudnak.

Elvetemült emberekről, munkakerülő „dolgozókról” lenne szó, akiket a pénzhiány ugraszt össze időnként, és anyagiak miatt civakodnak szinte naponta? Ha erről lenne szó, ez a cikk meg sem íródott volna, hiszen nem érne annyit

egy figyelemre sem méltó házaspár és minden bizonnyal a lakók is radikálisabb eljárásról folyamodtak volna. De éppen az a tragikus az egészben, hogy olyan dolgozókról van szó, akik a munkahelyen kiválóan megállják helyüket, ott velük semmiféle probléma nincs, feladatukat úgy látják el, hogy igen jó anyagi megbecsülésnek örvendenek mindketten. A családi konfliktus fő oka a két, 14–16 éves lány nevelésének problémája, ez adja a szikrát az idegek kiborulásához, a veszekedéshez, mely több család éjszakai nyugalomát zavarja. Mindkét szülőből sajnálatos módon hiányzik az önfegyelm, egymás iránti gyűlöletüknek az sem szabott eddig gátat, ha a lakók, a közösség türelmet vesztett tagjai nem egy esetben figyelmeztették őket magatartásuk következményeire. És hogy a lakótársak nem folyamodtak eddig erősebb eszközökhöz, az K. I.-ék szerencséje, és annak köszönhető, hogy a szomszédok még nem vesztették el önmagukat; a problémák megoldásának szabályos és jogos útját követték: éltek a feljelentés jogával.

A szabálysértési eljárástól, az 1000 forint pénzbírságtól azonban senki sem vár végleges eredményt, hiszen a két szülő között elmeresedett helyzet javulásában kevesen reménykednek. A megoldás valóban az lenne, ha ez a család elköltözne a házból, külön válnának, és más közösségekben sem okoznának felháborodást cselekedeteikkel. Erre azonban kevés a remény, mert az eddig kínálkozott lehetőségekkel nem éltek a csendháborítók; nem fogadták el a csereként felajánlott lakásokat.

És ez az a pont, amikor már nem egyedi esetről van szó, hanem tipikus jelenségről. Sajnos, az egymással veszélyesen perlekedő, elvált, de együtt élő szülők száma nem csekély, és igen sok esetben nem magánügy az esetük; a közösség, melyben élnek, illetve veszekednek, a gyermekek érzik igen nagy hátrányát annak, hogy nincs kényszerítő jogi formula az ilyen „családi” ügyekben. Pedig a józan ész, a jövőt és a közösséget tekintő értelem azt sugallja: erősebb intézkedések szükségesek ahhoz, hogy megakadályozzuk az esetleges tragédiákat: ne csak akkor legyen megfelelő jogszabály, amikor már vér folyik. K. I.-ék esete is intő példa; baljós előjelek mutatnak arra, hogy a figyelmeztetés, a pénzbírság nem elegendő a bekövetkező nagyobb baj elhárításához. Arra lenne szükség, hogy a közösség békéjét évek óta megzavaró, az együttélés szabályait folytonosan sértő szülőket köteleznék a megfelelő lakáscserére.

Ez lenne talán olyan erőteljes figyelmeztetés is számunkra, mely feltehetően visszarasztaná K. I.-éket és a hozzájuk hasonló csendháborítókat a lakóközösség nyugalomának megzavarásától abban az esetben, ha még nem határozták el magukat véglegesen a válásra; ha gyermekeik érdekében még újra és újra megpróbálják a családi kötelék fenntartását.

Vattai Miklós

Kozma Péterné, Debrecen, Darabos u. 34. szám alatti lakos társai nevében is kérdést intézett a Nappalóhoz azzal kapcsolatban, hogy mivel a darabos utca és környéke szanálásra kerül — milyen helyzet alakul ki a lakások tekintetében, figyelembe véve azt, hogy az új lakásrendelet életbe lépése, július 1. után kerül sor a körzet szanálására.

Debrecen megyei városi Tanács V. B. igazgatási osztálya részéről dr. Dömötör Béla osztályvezető adott választ a sokakat érdeklő közérdekű kérdésre. Hangsúlyozza, hogy a július 1. utáni időben történő szanálás esetén már az új lakásügyi rendeletek szerint történik a cserelakás biztosítása és a lakbér-megállapítása is. A lakbér-hozzájárulást egyszeri megállapítás alapján lehet folyósítani. A lakbér-hozzájárulásra való jogosultság megállapításánál a július 1. napján fennálló állapotot kell figyelembe venni.

A július 1-e előtt megállapított lakbér-hozzájárulás összegét tovább folyósítják a július 1. után kiutalásra kerülő cserelakásra is. A szanálásra kerülő lakások bérlői és tulajdonosai között, ha mindketten tanácsi bérlakást kérnek, akkor már nem egyező az eljárás. A bérlő részére ugyanis megállapítható lakbér-hozzájárulást a július 1-i állapotnak megfelelően. A tulajdonos javára azonban nem, mert önmagának senki sem fizet lakbért. Lakbér-hozzájárulás tehát nem jár a tulajdonosnak.

A nyugdíjasok részére is a július

1-i állapotnak megfelelően szabták meg a lakbér-hozzájárulást, és azt a nyugdíjasok változatlan összegében életük végéig megkapják. Amennyiben a nyugdíjasok magasabb bérű cserelakásba költöznek, a lakbér-hozzájárulás összege akkor is változatlan marad. A rendelkezés szerint, ha alacsonyabb bérű lakásba költöznek, akkor is változatlan a lakbér-hozzájárulás.

Figyelembe veszi a rendelet azt, hogy szanálás esetén a lakásváltoztatás nem az érdekeltek kezdemé-

nyezésére történik. A szanálás miatt senki nem kerül hátrányosabb helyzetbe. Amennyiben azonban valaki a szanálás során nagyobb vagy komfortosabb lakásba költözik, úgy a magasabb lakbért fizetni kell.

Érdeksérelem tehát nem éri a szanált lakásokból elköltöző személyeket, csak arról van szó, hogy az értékesebb lakás után a lakbéremelést az értékesebb lakásba beköltözőnek meg kell fizetnie 1971. július 1. után.

A világnézetünk alapjai tanításának tapasztalatai

1972-BEN ÁLTALÁNOSAN BEVEZETIK A KÖZÉPISKOLÁKBA

A legutóbbi tanévben a világnézetünk alapjait 145 gimnáziumi és 210 szakközépiskolai negyedik osztályban 350 pedagógus oktatta. Országos jelenség, hogy a tantárgyat tanuló fiatalok örömmel vállalják az alsóbb évfolyamosok politikai foglalkozásainak vezetését, sőt maguk kezdeményezik ezt. A világnézetünk alapjait tanuló osztályok diákjai a nem tanuló osztályok növendékeivel szemben 40-50 százalékkal jobb eredményt mutatnak fel a világnézetű problémák értelmezésében, az azokkal való önálló foglalkozásban.

Közölték a minisztériumban, hogy a tantárgy oktatását az 1971-72-es tanévben nem szünetelték, viszont 1972 szeptemberétől általánosan bevezetik a tanítását a középiskolákban.

Már dolgoznak az ehhez szükséges dokumentumok előkészítésén. Az Országos Pedagógiai Intézet az új, elfogadott tantervezet mind a gimnáziumok, mind a szakközépiskolák számára tantervi utasítást készít. Egy szerzői kollektíva ugyanakkor a világnézetünk alapjai tankönyvének és olvasókönyvének pedagógiai terve alapján tankönyvet ír, ezzel párhuzamosan olvasókönyvet is összeállítanak. A tankönyv lényegében a tantervi anyag elméleti mondanivalóját foglalja magába, az olvasókönyv pedig szemlélyenkre épülő feladatgyűjtemény lesz, amely a tananyag érdemi elsajátításához szükséges készségek kifejlesztését és megszilárdítását szolgálja. (MTI)

Útisorozat

Egy lépésre a naptól

BÚCSÚ TASKENTTŐL

Alig múlt nyolc óra, de már gyorsan szárad a virágokról a hajnalban leszállt harmat, édes illat terjeng, madarak kánonja, csupa ragyogás az ég. A szállóval szemben a színész- és művészképző intézetből kristálytisztá szopránhang énekel egy betétt a Lejli és Mendzsun operából. Te kifogyhatatlan gardag, monotonosságban is érdekes, bús üzbeszítási dal! Mintha az ember csontjába századokkal ezeltől rakódott emlékeket ébresztené fel. Gyönyörű és szomorú nap!

Az ablakból ellátni a régi Taskent, Hosim érkezik, nem dudál, kiszáll a kocsiból. Fel se néz az ablakra, egymás hullámhosszán vagyunk. Indulok: az utolsó ismerkedésre, Karl Karlovicsra, és búcsúzni Taskenttől, Üzbegisztántól.

Hosim most virág helyett kis cédulát ad, rajta néhány üzbeszítési közmondás. „Műló javakért e silány földön egymást gyötörni és búsítani, biz nem érdemes”. És még vagy tíz ehhez hasonló „nem érdemes”. A másik haragítása, a gyűlölködés, a dőlőfősség, elbizakodás; és biz érdemes az álnokság. Az emberiség ősi tízparancsolata. Hosim boldog, hogy örülök a gyűlöletének. Bekapcsolja ráadásnak a rádiót.

— Tamara Haum — mondja az énekesnőre, s ebből tudom meg, hogy az üzbegek kedvence lehet. Közben haladunk célunk felé, a belvárosra át, újabb dal következik a rádióban, Hosim fordítja a szöveget:

„Fűjj csak szél, sodord a sztyeppe porát. Hantok, kik láttatok itt férfit csatában meghalni, lent nyugszik, örökre fogja őt a föld, ahogy ezernyi gyökerénél tartja a szakszault. Hantok, s lent a harcok egyek vagytok már, egykor gyapot virágzik majd rajtatok, mert élet jár nyomotokban.”

Két hétig barangoltam Üzbegisztánban, száz kilométereken át haladtam gyapotföldek mellett, csatangoltam városokban, hegyekben, gyárakban, mecsetekben, medreszekben. Láttam a lábra álló hegyeket és követtem a rohanó Szirdarját. Siettet az idő, lassan búcsúzni kell. Az egyetlen Taskentben élő magyar emberhez, Karl Karlovicsra kopogtatók.

Középmagas szikár férfi jön az ajtóhoz, halk szavú, gyönyörű tisz-

ta beszédű. Egy magyar! Melegséggel teli a hangja. Beljebb tessékel. Ritkuló haja fehéren, selymesen csillog. Magyarul beszél, de már üzbegek fordulatokkal. Higgadt-ságában, lassú, megfáradt mozdulataiból is érzem az örömet, de mögötte a keleti visszafojtottaságot.

Az egyszerű szobában reneteg apróság: magyar emlékek, üzbegek népművészeti tárgyak, a sifonon kötegeben Ország Világ, Népszabadság, szálak az óhazához. A szomszéd szobából felesége nyöszörgése hallatszik át, ágyhoz kötött, magatehetetlen. És vele együtt a lakáshoz köti betegsége letelepárját. A Szovjet-Magyar Baráti Társaság üzbegeknek alakuló ünnepségére várnak, de Karl Karlovics távol marad, mert nem hagyja társát.

Az egykori angalföldi munkás, akit 1916-ban elküldtek Oroszországba meghalni, aki harcolt 1919-ben a fennmaradásért az ellenforradalmárok ellen. Ezer meg ezer magyar társával. Dicsőség a száz meg ezer sztyeppén kiontott magyar élet emlékének. Szamarkandban, Ferganában, Taskentben gondozott sírok, oszlopok őrzik a magyar hősök emlékét. Jangi Jul kórházban vitrinben tartják a magyar harcosok tárgyi emlékeit.

De nagy tett, igazi bizonyítás volt ez a másik is. Maradni itt, ahol Karl Karlovics megbecsülést szerzett, ahol fontos maradt a nagy verekedés után is.

Csak morszák az életrajzból: Karl Karlovics vállalatok vezetője volt, óriás területek felelős gazdája. Befogadta az új haza, kitüntetések biztatták rá, értelme van annak, amit csinál. Kommunistaává érett, követünk lett a szovjet tájakon. Közben vonzotta ellenállhatatlanul az óhaza, aztán az új, a felszabadult Magyarország. Ki tudná azt végigkövetni ma, miként viaskodtak az emberben érzések és eszmék, s miként maradt újra meg újra a rábizott feladatknál.

Üzbegisztán ötvenéves útja, hihetetlen gyarapodása, mai száguldasága az ő munkájából is fakad. A forró köztársaság napja az ő napja is. Megismerte népeinek szokásait, kultúráját. Művelt magyar — üzbegek férfi ül előttem, az az ember, aki szűz fel tudja osztani a szívet. Aki hűséges párjához, eszméjéhez, hűséges elvéhez, aki

megmaradt állhatatos, kemény angalföldi munkásnak.

A repülőtéren egészen a gépig kísért Karl Karlovics, hosszan szorítottuk egymás kezét. — Ne csináljon belőlem hőst — mondja búcsúzóul —, mert valóban nem voltunk mi hősök.

Most tolmácsolnám hát kérését: Karl Karlovics és társai, akik ezrével harcoltak a hatalmas szovjet-séggért, az új Üzbegisztánért, nem tartja magát és társait sem hőseknek. Mondom hát akarata szerint: emberek voltak, hűségesek a nagy emberi ügyekhez.

Még Karl Karlovicsra gondolok, közben a Kizil-Kum végeláthatatlan homokdűnéi felett repülünk. De sokat adnék érte, ha most valaki a homoktarajokra rajzolná Karl Karlovics s a többi magyar nevét. Mert már tiszén is kevesebb internacionalista magyar él Üzbegisztánban.

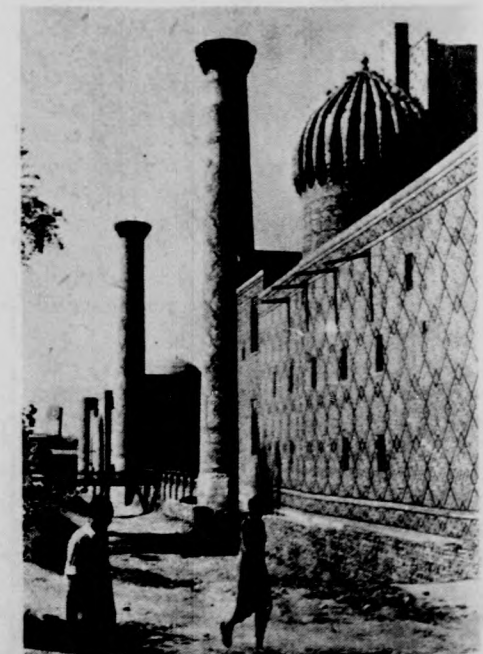
A sivatag kegyetlen még ma is az emberhez, de fél is tőle, mert éri benne parancsolóját. S örökre megőrzi a nagy idők teteteinek történetét.

Ferenczi József

(Vége)

Az ősi Taskent

(A szerző felv.)

A Gyűzete n...
hogy Gy...
dráma...
kísérleti...
ténelmi...
bemutat...
rösök vi...
nyezése...
re lett k...
ház, hog...
színjátsz...
ható t...
egyéltal...
mutatko...
átvétel...
telmű ig...
rasztaló...
sem a v...
ők 1964...
ismeret...
hagyomá...
sén és á...
lésünk j...
gítettek...
hogy me...
mert jó...
meretén...
ki önma...
lisan ön...
pét.

Sárkőz...
Szigliget...
most 19...
lanabb...
Károlyra...
za, a E...
Csák vé...
az Istvá...
eredeti...
re. Vala...
ténelmi...
dalmunk...
lyunk é...
zoló mű...
gényéből...
a most...
művész...
roly. Mé...
is mutat...
szülte a...
zepette...
leljen a...
István k...
tragikus...
sugárzó...
leges? I...
György...
bemutat...
teti. A...
tő drám...
pek sor...
egyek k...
rály szer...
dó udva...
Am mily...
hatott l...
szent t...
lyunk v...

Hogy...
világot...
lője, de...
laszt k...
akaró s...
tális m...
annak...
latából...
Leó vig...
írt mag...
képtelen...
mozgalt...
zó, Joh...
egyik a...
a nézők...
hangzik...
a rende...
Miért...
nak? —
film gy...
megvál...
nem tu...
ról. Egy...
len her...
gyont...
ségű s...
kalmass...
lan táv...
gyen m...
néző is...
nek és...
megfig...
Ebből...
újszerű...
nak all...
sége...
így tá...
ezernyi...
Leó t...
zuga...
morú é...
látja...
Élelme...
a lányt

Hagyomány és aktualitás

KÓS KÁROLY: ISTVÁN KIRÁLY

A Gyulai Várszínház '71 műsorfüzete nem kis büszkeséggel említi, hogy Gyula a magyar történelmi dráma számontartott otthonává, kísérleti műhelyévé lett. Hogy történelmi drámáink felkutatásában és bemutatásában példát mutató a Körösök vidéke városának kezdeményezése, az bizonyos. Hogy mennyire lett kísérleti műhelyé a várszínház, hogy mennyire segít a magyar színjátszás ügyét, tud-e hasznosítható tapasztalatokat nyújtani s egyáltalán, színházaink részéről mutatkozik-e igény a tapasztalatok átvételére, erre nem lehetne egyszerűen igennel válaszolni. Az elmarasztaló szó azonban semmiképpen sem a várszínház életrehívóit illeti. Ők 1964 óta mindig is nemzeti önismeretünk fejlesztésén, értékeink, hagyományaink tisztá megmérése és ápolásán, nemzeti önbecsülésünk jó alakításán fáradoztak. Segítettek szembenézni a múlttal, hogy megismerjük történelmünket, mert jól tudták, csak múltunk ismeretében birtokában szabhatjuk ki önmagunk útját, láthatjuk reálisan önmagunk helyzetét és szerepét.

Sárközi György, Katona József, Szigligeti Ede, Madách Imre után most 1971-ben „Erdély legnyugtalanabb, izgága magyaráj”-ra, Kós Károlyra esett a választás. A Dózsá, a Bánk bán, a Bélyd Pál, a Csák végnapjai, A trónkereső után az István királyra, vagy ahogyan az eredeti cím jelöli: Az országépítőre. Valahány érdemes alkotása történelmi drámákban szükködő irodalmunknak. Közük az első királyunk életét, jellemfejlődését ábrázoló mű, amelyet azonos című regényéből dramatisztált még 1940-ben a most nyolcvannyolc éves képzőművész, festő, építész, író Kós Károly. Még ugyanebben az évben be is mutatta a Nemzeti Színház. Mi szülte az iszonyatos világégés közepette az ötletet, hogy színpadra leljen a történelmi tabló, a regény? István király alakja kínált, ígért tragikus szerepe vagy a műből kisugárzó mondanivaló volt az elsődleges? Inkább az utóbbi. A Szász György színpadra „alkalmazásában” bemutatott darab legalábbis ezt sejteti. A rengeteg szereplőt mozgó drámában különböző helyzetképek sorakoznak egymás után, s az egyes képeket nem annyira a király személye, mint inkább uralkodói udvarának színtere tartja össze. Ám milyen mondanivalóval szolgálhatott 1940-ben Az országépítő? Hiszen tudjuk, hogy éppen első királyunk volt, aki a kereszténység fel-

vételére készítette, kényszerítette népét, s aki ezáltal mintegy elültette a németekben azt a gondolatot, hogy megragadó koncnak tekintsek csak a magyarok országát. És a kikeresztelkedő Vajk, hogy országát mentse a szétzúllástól, a pogány magyarok, embertársai, vérei életét vette: ő maga lemondott nagy szerelméről, hogy a bajorok Gizellájának kezét nyerve el, hogy szavainak, tetteinek hite legyen a német császárnál. Összint szembenézésre hívott hát Kós, amikor az országépítő királyról szólott? Kegyetlen szembenézésre, annak vizsgálatára, hogy helyesen cselekedett-e István a németek „behozatalával”? A nagy király érdemeit kérdőjelezte volna meg? Aligha. A dráma, a regény nem a „Hogyan lehetett és hogyan kellett volna?” kérdésére kereste a választ. Szándéka nem volt több, minthogy bemutatson egy nagy, önfeláldozó példák sokaságát nyújtó életet. Nehéz visszanyomozni a múltba, hogy mit fogott a harminc évvel ezelőtti közönség Kós drámájának üzeneteiből. A németellenességet, az antifasiszta hangot mindenestre nehezen foghatta: István alakjával nem tudott akkor mit kezdeni.

ARCOK — SZEREPEK

Ami a koncepciót illeti, a bizonytalanság a gyulai bemutatón is érződött. Szoboszlai Sándor tulságosan is visszafogottan alakította az ifjú királyt. Mintha ő maga sem tudta volna eldönteni, milyennek tartsa, mutassa a királyt. Az első pillanattól határozottan, célra törően, az első pillanattól tiszta szándékúnak és tisztán látónak? Vagy csak a felnőt korbá lépő uralkodóról hitesse el mindezt? Talán e bizonytalanság a szülője, hogy erősebbek lettek az ellenfelek, kis igazságai meggondolni valóvá váltak, és a segítőtársak jelentősége is megnövekedett. Jól példázta ezt Csanád alakja, akit Simon György formált meg, kellő nyerveccsel, darabossággal, de talán az ő „érdeme” is, hogy Az országépítőnek a vár színpadán majdnem Csanád lett a központi alakja.

A debreceni Csokonai Színházat Sarlai Imre és Gerbár Tibor képviselte Gyulán. A nagyobb, a jelentősebb szerep Sarlai Imrének jutott: Anasztázusz püspöke a hithez, a nyilatkozatához ragaszkodó, igazságát még az uralkodóval szemben is megvédeni tudó hús-vér ember. Nem a dogmák megszállottja, de józanul mérlegelő, vagy ha kell, szent-

védellyel, tüzzel lobogó ez a püspök. Kár, hogy a jelmeztervező és a maszkmester fantáziája ennek a figurának az esetében szegényesnek bizonyult: az idők, a nagy idők múltját nem voltak képesek érzékelteni. Pedig Anasztázusznak is csak kellett öregednie, ha István deli legény korából elérkezett a halál küszöbéig. — Gerbár Tibor olyan volt, amilyenek kis szerepe alapján a rendező képzelhette, kívánhatta: megfelelően a testi szenvedélyeinek, különösen az itálnak élő Mihály, akit örökös álmosága és italozási kedve tartott vissza attól, hogy ő legyen az első magyar király.

Erdélyi magyar író drámáját mutatta be a Gyulai Várszínház. Bízunk benne, hogy Kós Károlyt követik majd a többiek, a többi határainkon túl élő kitűnő író. Páskándi Géza, Kocsis István neve tolakszik előre. Nagyszerű történelmi drámák szerzői ők is.

Márkus Béla

Napló

Rohanjon tétovázva!

A legújabb csodabogár a legeslegújabb táncdalfesztivál tiszteletére született. Mindössze két szóból áll. Úgy írják, úgy mondják, úgy énekelik még kiegészítve azzal, ha jól emlékszem, hogy utána feledés. Mármost hogy tétova rohanás után jön a feledés. Biztosan igaz van a szövegírónak. Ő tudhatja, hogy milyen az a tétova rohanás. Én csak találgatni tudom. Elképzelem magamnak, hogy milyen mozdulatokat végez az ember, ha rohan, de nem akárhogyan, hanem tétován.

Szóval el tudok képzelni egy embert, aki a nyílt utcán a árda egyik oldalától a másikig szaladozik, miközben alig halad előre. Az illeti alighanem pityókás vagy részeg embernek nevezik. Aztán itt van a már csakugyan tétovázó esete: meg-megáll, körülnéz, majd hozzákezd rohanni. A járókelők sietnek kitérni előle. Azt hiszik, valami komolyabb baja van, félnek, hogy közveszélyes, pedig csak feledni akar szegény. Érdekes fejlemények szülője lehet az a fajta rohanás, amelynek határozott célja van, miközben a végrehajtó tétovázik, egy másik célra töpreng. Az ilyesmi többnyire falnak menéssel végződik. Vagy belebotlik a tétovázva rohangáló a szemközt jövőkbe. Egy eset dereng, amikor tényleg elképzelhető, hogy valaki tétovázva rohan. Ennek a leírása a „Körben áll egy kislánya” mintájára: van egy nagyon-nagyon szűk embergyűrű, annak kellős közepén egy emberjelölt, akit bizony el akarnak tángálni a körbeálló. A bennlevő rohangászik ide-oda, tétovázik közben, hogy van-e értelme a rohangálásnak, míg el nem fárad. Vagy el nem kapják.

Csak nem a szövegíró személyes élménye szülte ezt a csodálatos „tétova rohanást”?!

(má—s)

Az Egyetemi Galéria kiállításának mérlege

Debrecen képzőművészeti életében közel két esztendeje új színtörténet jelent az Egyetemi Galéria kiállításainak sorozata. Az első tárlat 1969-ben nyílt meg a Központi Egyetem harmadik emeletén — amikor is a lengyel plakátművészetet mutatták be — elsősorban azzal a céllal, hogy századunk művészetének legújabb törekvéseit hozzák közelebb az egyetem hallgatóihoz. Az indulás sikere további lépésekre ösztönözte a szervezőket. A bemutatók gyorsan követték egymást, előre átgondolt terv alapján, egyre jobban kiaknázva most már az egyetem belső udvarának arányait, harmonikus tetővilágítását, emélyülést segítő hangulatát s egyre jobban számíva a hallgatók mellett a város művészetekre érzékeny tömegeire is. A nemrég elhunyt Czirra Gyula festményeit Kassák Lajos egész életművét átvéve bemutató követte, majd Angelo Pál fényképeit, a Rómában élő Amerigo Tot szobrait és grafikáit, Laborcz Ferenc s Ligeti Erika plakátsorozatát, Nagy B. István, Bálint Endre, Kondor Béla festményeit és rajzait, rézkarcát láthattuk. A tíz éve meghalt Bene Géza emlékkiállítását méltatta, majd olyan középgenerációhoz tartozó festők követték, akikre — nemzetközi sikereik alapján is — joggal számíthatott Debrecen közönsége.

Az 1971-es évtől kiemelkedik a lengyel alkalmazott grafika és Berczeller Rudolf szobrászati oeuvreje. Az indulás kereteiből tehát egyre jobban kibontakozott az Egyetemi Galéria sajátos profilja. A legutóbbi tárlatok plakátjait már saját emlémjük (Tilles Béla munkája) is fémjelizte. A tárlatsorozat technikai és esztétikai irányítói — Tilles Béla festőművész és Ternai András — közösen határozták el, hogy olyan folyamatot alakítsanak ki, ahol már a kiállítók nevei is jelzik az igényes színvonalat, s a magasra emelt mércét. A galéria a kiállítások egy részét a Múcsarnokkal közösen rendezte, anyagilag pedig az egyetem s a városi tanács segíti elképzeléseiket. Különösen sokirányú segítséget kaptak az eddig legátfogóbb Kassák-életmű bemutatásához. Kiállították pl. a Tett és a Mac, az expresszionizmus, a kubizmus, dadaizmus és szürrealizmus kérdéseivel foglalkozó irodalmi és művészeti folyóiratait, irodalmi és szerkesztői munkásságának dokumentumait.

E beszámolóknak most nyilván nem lehet a célja, hogy a bemutatkozók szintjét mérlegelje vagy elemezze, hanem csak az, hogy utaljon egy-két jellemző tényezőre. Amerigo Tot pl. az Egyetemi Galériában teljes tihanyi anyagával szerepelt, s ez alkalommal ajándékozta a városnak „A Föld szeme” s „Olivacrona” c. plakátsorozatát. Ekkor hívták meg az illetékesek a debreceni művésztelepre is. Laborcz Ferenc szobrászunk is egészen új anyaggal, konstruktív, sommázó formanyelvvel jelentkezett. A kisplasztikákat és érmekeket mintázó Ligeti Erikánál s Nagy B. Istvánnál a rendezők az egész fiatalokra gondoltak, s közös szereplésük igényét alátámasztotta az a tény, hogy később Budapesten is együtt szerepeltek: a Múcsarnok kamaratermében. Az Egyetemi Galériában zajlott le Bálint Endre eddig legteljesebb tárlata, mintegy 120 művel, másfél évtizednyi időtartamot fogva át. Legnagyobb grafikusaink egyike: Kondor Béla is teljes múcsarnoki anyaggal szerepelt. A tárlatok összkepe egyre jobban meggyőzőtt bennünket arról, hogy a Központi Egyetem diszudvara, a megfelelő távolságokban elhelyezhető tárlatokkal és állványokkal nagy számú műalkotás levegős elhelyezését teszi lehetővé, s ebben a város valamennyi kiállítótermét megelőzi. Gerzsony Pált is itteni nagy sikerű szereplése alapján hívták meg több hónapra művésztelepünkre. A Tragikus sorsú Amos Imre özvegye: Anna Margit is javarészt új festészeti anyagot hozott. A vele folytatott interjú rávilágított életére, a látványt alkotóelemeire bontó, a síkfelületet kiemelő sajátos látására. Valóban nem közömbös tényező, hogy a kiállítók közül még Szántó Piroksa — akárcsak Amerigo Tot vagy Gerzsony Pál — kitűnő előadóknak, sőt vitaindítóknak bizonyultak, s beszélgetések kapcsán új megvilágításba, eleven közelségbe került a legújabb magyar művészeti törekvések számos műhelytitka és problematikája.

A határainkon túla történő egyetemesebb kitekintést szolgálta az UNESCO festészeti reprodukciós anyaga Monet-től Miro-ig. A század első huszonöt évéről nyújtott képet, nem mellőzve a didaktikus célokat sem. — E tárlaton a galéria különösképpen számított a nagyközönség érdeklődésére is. Meglepetéseket is tartogatott e kiállításorozat.

Tóth Ervin

FILMNAPLÓ

AZ UTOLSÓ LEÓ

ANGOL FILM

Hogyan lehetne megváltoztatni a világot? — kérdezi a film főszereplője, de kérdésére csak tagadó választ kap. Leó heves változtatni akaró szándéka inkább szentimentális magatartásból adódik, mint annak a helyzetnek konkrét vizsgálatából, amelybe került. Az utolsó Leó vigjáték. Eppen a fentebb leírt magatartást gúnyolja ki, teszi képtelenné. De ne gondoljuk, hogy mozgalmi filmet látunk! A rendező, John Boorman nem kényszeríti egyik alternatíva választására sem a nézőt. Semmit sem tehetünk — hangzik el a filmben, s ez jellemző a rendező nihilizmusára is.

Miért nem hazudsz te is másoknak? — kérdezi Leó szerelme. A film gyengéje, hogy ez a kérdés megválaszolatlan marad. Ugyanúgy nem tudunk meg semmit Leó életéről. Egy ismeretlen ország ismeretlen hercegének a fia, aki nagy vagyont örökölt. Felfokozott érzékenységgel s ez a szenzibilitás teszi alkalmassá arra, hogy elmaradhatatlan távcsővel mindent észrevegyen maga körül. Így lesz tanúja a néző is számtalan képtelen ötletnek és meghökkentően valóságú megfigyelésnek.

Ebből adódik a film szokatlan újszerűsége, „kevertsége” is. Van nekik alkotók, akik erre az újszerűségre esküsznek, mondván, hogy így tartható fel legigazabban az ezernyi arcúvalatos valóság.

Leó távcsőve behatol a legkisebb zugaiba is a négerek életének szomorú és vidám óráit egyaránt meglátja. Mindenkin segíteni akar. Élelmet küld az éhező családoknak; a lányt meg akarja menteni az ut-

calányok kiszolgáltatott sorsától. Jóság, segítőkészsége áldozatot is követel: az egyik kiehézt néger a váratlanul érkezett élelemből sokat eszik és meghal.

Leó, talán a kapitalista társadalom utolsó mohikánjaként rádöbben arra, hogy egy gyökeréig embertelen és torz társadalomban elveszett ember az, aki segíteni akar a másikon. Nem tudatosan ugyan, de eljut ahhoz a konklúzióhoz, hogy az ilyen társadalmat el kell pusztítani.

Marcello Mastroianni Leó szerepében emlékezetes alakítást nyújt. Jól visszaadja a világból kiszakadt ember vergődését és szellemi izgalmát, amit egy másik világ — négerek élete, sorsuk — felfedezése jelent.

Nem tökéletes alkotás Az utolsó Leó. Legnagyobb hibája a vontatottság. Egy-egy motívumnál — süllyához képest — sokáig elidőz a rendező figyelme, holott az egészben különösebb funkciója nincs. Hatásos volt az estély beiktatása, ahol a legmagasabbra csap Leó undora az „urak” iránt, akik nem látják meg az utca túloldalán a négerek házaiban az éhezést, a nyomort.

A film zárójelentében felrobban és összedől az a ház — Leó örökségének szerves része —, amely ennek a társadalomnak egyik várát jelképezi. A megoldás erénye, hogy nem sugalmaz semmilyen illúziót a bekövetkező új világról, hiszen a ház összedőlése önmagában semmi, erőfeszítés csupán. Egyetlen eredménye: megszűnt a zsákvilág, teljesebb a kilátás.

(n. i.)

Missis Winelop keze görcsösen szorította a telefonkagylót. „Uram, add, hogy mister Mensford otthon legyen!” A gyerekek, érezvén a helyzet tragikusságát, az anyjuk szoknyájába kapaszkodtak: — Mama, mi történt veled? ...

— Csend legyen! — parancsolta az anyjuk, miközben türelmetlenül hallgatta a hosszú csevegéseket ...

B. BUTEROYD:

Élet-halál kérdése

Mister Mensford gyűlölettel nézett a telefonra. „Miképpen válaszoltam ezt a nyugtalan foglalkozást?” Ilyen gondolatok jártak a fejében, különösen az utóbbi években, amióta egyre több ember kezdte kérni a segítségét, főleg az esti órákban. Természetesen lehetne azt tenni, hogy nem veszi fel a kagylót, de ez a szakmai etika megsértését jelentené és ugyanakkor lemondana a pénzről is.

— Ugyanazok, mint a múlt alkalommal... Sápadni kezdett, elsápadt, aztán akadozva beszélt... Végül teljesen megnémult.

— Próbált valamit tenni? — Nem! Tüstént felhívtam őnt. Kijön? — Muszáj — sóhajtott

— Hol van? — kérdezte sietősen Mensford.

— Ott a nagyszobában — válaszolták egyhangúlag a gyerekek.

Mensford határozott léptekkel odament, kinyitotta a kezét, megérintette és azt gondolta magában: „Még meleg!”

— Vallják be, nem ütötték meg? — Nem! Hogy képzeli? — Hm, na, nézzük csak! Nem telt bele egy perc és megjelent az ábra a képernyőn. Először alig látható, aztán világos, éles. Felhangzott a zene is.

— A múlt alkalommal már mondtam önnek, missis Winelop: ne engedje a gyerekeknek, hogy hozzányúljanak a tv-hez! ...

(A „Krokodil”-ból fordította: Magi Zsolt)

NYÁRI VÁSÁR

AUGUSZTUS 2-14-IG

30-40 SZÁZALÉKOS ENGEDMÉNNYEL

a Hajdú-Bihar megyei RUHÁZATI KISKERESKEDELMI VÁLLALAT

**cipő,
konfekció, kötöttáru,
fehérnemű, divatáru,
méter és lakástextil
cikkekből**

**DEBRECENI,
HAJDÚSZOBOSZLÓI,
HAJDÚBÜSZÖRMÉNYI,
HAJDÚNÁNASI,
ÉS
POLGÁRI
BOLTJAIBAN**

**BETANÍTOTT MUNKÁST
RADIÁL FÜRŐGÉPRE,
AUTÓBUSZ- ÉS MOTORJAVÍTÁSHOZ
AUTOSZERELŐ,
MEZŐGAZDASÁGI GÉPSZERELŐ,
KAROSSZÉRIA LAKATOS,
AUTÓELEKTROMOS SZERELŐ,
GÉPLAKATOS, FÉSZTERGÁLYOS,
KÖSZÖRŰS, SIKKÖSZÖRŰS,
BETANÍTOTT ÉS SEGÉDMUNKÁSOKAT,
NŐI SEGÉDMUNKÁSOKAT,
ANYAGKIADÓKAT,
KÖNNYŰ FIZIKAI MUNKÁRA NŐKET**

ALKALMAZ AZ

**XIII. SZ. AUTÓJAVÍTÓ VÁLLALAT
3. SZ. ÜZEMEGYSÉGE
DEBRECEN, BALMAZÚJVÁROSI ÚT 14.**

Dolgozókat alkalmaznak

Faipari gépmunkásokat és férfi segédmunkásokat felvesz a Debreceni Képzőiskola.
Faipari gépmunkásokat felvesz a Debrecen Tanács Faipari Vállalata Debrecen, Kishegyesi út 13. munkaközi osztály.
Hegesztő, lakatos szakmunkásokat és segédmunkásokat alkalmaz a MÁV Járműjavító Üzem.
Segédmunkást, varrógép-műszert, lakatost, portást felvesz a Finomkötőtáru-gyár Debrecen, Görbe u. 4.
Az MHSZ Gépjárművezető-képző Iskola pénzügyi könyvelésben jártas 4 órás nyugdíjas vagy más körű munkaeót vesz fel. Jelentkezés 8-12 óráig Debrecen, Iskola u. 3. sz. alatt.
Felveszünk közgazdasági technikumot végzett vagy képezett könyvelőt, valamint ruhaipari technikumot végzett vagy képezett személyesen a 125. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézetnél, Hajdúnánás.

Építőipari gépkezelőket azonnali belépéssel felveszünk Debreceni Építőipari Ktsz. I. sz. fő-építésvezetőség, Hatvan u. 43.
Közgazdasági technikumú végzettséggel rendelkező munkaeót statisztikus munkakörbe felveszünk. Fizetés megegyezes szerint. Ajánlatokat „Statisztikus” jellegre a kiadóba.
Építőipari gépszerelőket és szerelők mellé segédmunkásokat azonnali belépéssel felveszünk. Debreceni Építőipari Ktsz Fokos u. 7. gépszerelőosztály.
Szerkezeti lakatos, marós szakmunkásokat, valamint betanított lánghegesztőket felvesz a Debreceni Fémfeldolgozó Ktsz Debrecen, Vágóhíd u. 3/A.
A MEZŐBER Hajdú-Bihar megyei kirendeltsége statikus mérnököt, vagy épületszerkezeti mérnököt keres felvételre. Fizetés megegyezes szerint. Társasház-lehetőség biztosítva. Debrecen, Maróthy György u. 5.

A debreceni Általános Szolgáltató Ktsz azonnali belépéssel felvesz művirággyártó üzemében elsősorban csökkent munkaképességű női dolgozókat, textilüzemében varrónőket, továbbá lakáskarbantartó részlegéhez takarítónőket. Jelentkezni lehet: Debrecen, Rákóczi u. 37. sz. alatti a Közgazdasági osztályon.
Felveszünk asztalos, lakatos, villanyszerelő és közműves szakmunkásokat. Jelentkezés: Gabonafelvárló Üzeme, Bösörmenyi út 1. 16 évet betöltött lányoknak szövegnek felvesz a Pamuttextilművek Jacquard Szövőgyára. A betanulási idő 12 hét, ezen idő alatt havi 1050 Ft bruttó fizetést és napi 1 Ft-ért ebédet biztosítunk. Lakást minimálisan (terítés) mellett leányotthonoszerző elhelyezésben adunk. Jelentkezés írásban a Pamuttextilművek Jacquard Szövőgyár munkaeó-gazdálkodási osztályán Budapest, XIII., Szekszárdi u. 19-25.
A Lőrinci Fonó 15 éven felüli lányok részére felvételt hirdet 15-16 év közötti lányok részére. 1200 Ft havi keresetét biztosítunk. 16 éven felüli lányok részére a betanulási idő 1 hónap, a kereset 1200 Ft. A betanulási idő után 1500-2000 Ft a kereset. Vidékieket korszerű leányotthonunkban helyezünk el, havi 100 Ft térítésért. A leányotthon közvetlen a gyár mellett van, üzemi ebéd napi 4 Ft. Lőrinci Fonó Budapest, XVIII., Gyömrői út 85-91. Kérésére részletes tájékoztatót küldünk.
Ejtelőröket, nem nyugdíjasokat, azonnali belépéssel felveszünk. Debreceni Építőipari Ktsz, Hatvan u. 43. munkaközi osztály.
Épületgépészt, üveges és parketázási szakmunkásokat azonnali belépéssel felveszünk. Debreceni Építőipari Ktsz, Hatvan u. 43. II. sz. fő-építésvezetőség.
A Debreceni Orvostudományi Egyetem Tüdőgyógyászati Klinikája felvételre keres ápolónőket szívsebészeti osztályára. Jelentkezés a klinika főnövéreknél.
A Tiszántúli Regionális Vízmű és Vízgazdálkodási Vállalat debreceni Kirendeltsége felvesz építésvezetőt, munkavezetőt, gépipari technikumot, anyaggyártóosztályi és szállítási csoportvezetőt, anyagbeszerzőt, normaellenőrt és közgazdasági végzettségű dolgozókat adminisztratív munkakörbe. Jelentkezés a kirendeltség munkaeóügyi csoportjánál, részletes önéletrajzi adatokkal Debrecen, Hatvan u. 8-10. V. em. 501.
Villanyszerelőt, szerszámárózt, közbűrt és segédmunkást debreceni munkahelyre, továbbá lakatos, hegesztő szakmunkást és segédmunkást balmazújvárosi munkahelyre alkalmazunk. ÉPGÉJ alkatrészgyára Debrecen, Isptólyai u. 10. és Balmazújváros, Debreceni út 2.
MEDICOR felvételre keres gépbeállító, géplakatos, esztergályos, mechanikai műszerész, műanyaghegesztő-beállító, hegesztő, szerkesztőlakatos, szikraforgácsoló, sikközösztős szakmunkásokat, hosszszerga automatára esztergályos szakmunkást, valamint férfi betanított munkásokat. Vidékieknek útiköltséget térítünk, kedvezményes étkeztetés, jó kereseti lehetőség. Jelentkezés a gyár munkaeóügyi osztályán Debrecen, Hámán Kató u. 98.
Hajdúhadházi TÚZÉP-telep árukiadó vesz fel. Jelentkezni lehet a telepvezetőnél.

A Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság 2 fő személygépkocsi-vezetőt keres 1971. aug. 1-től debreceni székhellyel. Fizetés az érvényben levő rendelet szerint, gyakorlati időtől függően. Jelentkezés aug. 1-én és 2-án a személyzeti osztályon. Debrecen, Hatvan u. 8-10.
Az eszti Búzakalász Tsz építésvezetőt keres felvételre legalább technikumú képesítéssel. Fizetés megegyezes szerint. Jelentkezés: Ebes, Vedres dűlő 2.
Személygépkocsi-vezetőt, nagy gyakorlattal rendelkező tehergépkocsi-vezetőt Tátra 141-es vontatóra, traktorvezetőket belső szállításhoz, hegesztőket, mezőgazdasági gépszerelőt, szerszámgepek javításához értő lakatost keres felvételre a MEZŐGÉP Vállalat. Jelentkezés a vállalat terv- és üzembizottsági osztályán Debrecen, Szoboszlói út 50.
Gépkocsi-vezetőket keres felvételre a TIVIZIG Gépjárműjavító Üzem, Szovátai u. 51.
Gépkocsi-vezetőket, gyakorlatlallal rendelkező autószerelőket, kömvest, gépkocsirakodókat, úttisztítókat alkalmaz a Köztisztasági Hivatal. Jelentkezés: István u. 122. sz. alatt a munkaeóügyi csoportnál.
Felveszünk 1 fő autóbussz vezetőre is érvényes jogosítvánnyal rendelkező gépjárművezetőt és 1 fő rakodómunkást. Jelentkezni lehet a vállalat szállítási előadójánál. Hajdú-Bihar megyei Finommechanikai Vállalat Hajdúböszörmény, Kinizsi tér 1.
Gabonafelvárló Vállalat gépkocsivezetőt, vezetővezetőt, gépkocsirakodót és üzemi segédmunkásokat vesz fel. Jelentkezni lehet Debrecen, Hámán Kató u. 17. Debrecen, Hid u. 16. és Debrecen, Bánffy u. 2. sz. alatt.

Most 40 százalékkal olcsóbban vásárolhat hagyományos és modern torontáli SZÖNYEGEKET a Debrecen, Vörös Hadsereg útja 41. sz. alatti NÉPMŰVÉSZETI BOLTBAN augusztus 2-től 14-ig

ÁLLAT
Eladó háló, ebédli, konyhabútorok, kerti felszerelések, márkás zongora. Csokonai u. 20/B.
NDK gyermek sportkosztó kifogástalan állapotban 500 Ft-ért eladó. Tanácsköztársaság útja 35. I. 5.
Jó cserépkálya eladó. Fürst Sándor u. 21. ablakon tessék kopogni.
Szoboszlói út 22. sz. alatt garázs eladó, érdeklődni: Dóczy J. u. 28. II. em. 11. 17 óratól.

A VOLÁN 6. SZ. VÁLLALAT értesíti

á T. bérletes utazóközönséget, hogy 1971. augusztus 2-től augusztus hó 5-ig, ezt követően minden hó 28. és következő hó 5-ig tartó üzemelettel új

KENDERÁTVÉVŐKET
alkalmazunk változó munkahelyen Hajdú és Szabolcs megyék területére. Jelentkezéseket

**KENDERGYÁR
NAGYHALÁSZ**
címe kérjük, legkésőbb augusztus hó 7-ig beküldeni. Nyugdíjasok jelentkezését is szívesen elfogadjuk.

Közzgazdasági egyetemi végzettséggel és gyakorlatlallal rendelkező főkönyvelőt
keres debreceni iparvállalat.
Pályázatot: „A kategóriájú vállalat” jellegre a Magyar Hirdetőbe kérjük.

**OKLEVELES
KÖNYVVIZSGÁLÓI
KÉPESÍTÉSSEL**
Revizort
FELVESZÜNK
FIZETÉS
MEGEVEZÉS SZERINT.
KISZÖV,
SZÉCHENYI U. 8.

Mélyen megrendülve tudatjuk, hogy felejtethetetlen drága jó feleségem, édesanyánk, testvérem, és rokonunk
HEGEDŰS MIKLÓSNÉ
Szabó Julianna
MÁV segédnő
hosszantartó súlyos betegség után 30. évében elhunyt. Temetése aug. hó 3-án kedden délelőtt 11 órakor a Köztemető I. o. ravatalozó szertartással a görög kat. egyház zernartása szerint.
A gyászoló család
Lakás: Homok u. 79.

APRÓHIRDETÉSEK

HÁZ
Gázfűtéses déli fekvésű téglaépítésű ház 68/A. III. 1. alatti azonnali átadó. Megtekinthető mindennap délután.
LAKÁS
Elszerűen földszintes, egyszoba, konyha komfortos lakás két vagy három szobás összkomfortosra, lehet régi lakás is, költségterítéssel. Érdeklődni délután 17 óratól, Landier J. u. 59. fszt. 4.
Nyíregyházi főberleti kétszoba-konyha, fürdőszoba, központifűtés, hideg-meleghűtés lakásomat elcserelem debreceni hasonlóra vagy kisebbre. Érdeklődni: Karcag, Kórház, Dr. Devesceri.
ALBÉRLET
Butorozott albérletet keresek Nagyerdő környékén egyetemi hallgató fiam részére. Részletes válassz Dr. Botos Ernő Budapest, VI., Lenin krt. 61. I. em. 4.
A KITE és a DOTE albérletes irodája egyetemisták részére albérleti címeteket felvesz. A címetek személyesen, telefonon vagy írásban név, lakcím, különbejárattal, fürdőszoba-használat, fűtés és lakber megjelöléssel a KITE KISZ-bizottság, Debrecen 10. II. 213. szoba címre kérjük bejelenteni. Telefon: 11-520/227.
Két lányt szobátársnak l-re felveszek. Honvéd u. 15. IV. em. 12.
JÁRMŰ
15 000 km-t futott Trabant Limousine eladó. Thomass Mann u. 7. fszt. 3.
1 db 28 000 km-t futott Warszawa személygépkocsi eladó. Kossuth Tsz Debrecen, Sámsoni út 77.
407-es Moszkvics eladó műszaki vizsgázott, motor beszámolt. Nagy Sándor telep, Barcaság u. 39.
350 köbcentis Velorex eladó. Poroszlai út 21. Telefon: 18-241.
BÚTOR
Bútor és műszaki cikkek, szőnyegek, kerti felszerelések, márkás zongora. Csokonai u. 20/B.
ÁLLAT
A Hadház utcán elkoborított német vadász kutyát tulajdonosa átveheti. Bercsényi u. 8. László.
EGYÉB
Cserépkálya, biedermeier ülőgarnitúra eladó. Békéty, Hatvan I. u. 10.

NYÁRI VÁSÁR AUGUSZTUS 2-14.

**ruházati
cikkek
30-40%-OS
ENGEDMÉNY-
NYEL**

**CENTRUM ÁRUHÁZ
DEBRECEN**

A VOLÁN 6. SZ. VÁLLALAT értesíti

á T. bérletes utazóközönséget, hogy 1971. augusztus 2-től augusztus hó 5-ig, ezt követően minden hó 28. és következő hó 5-ig tartó üzemelettel új

A VOLÁN 6. SZ. VÁLLALAT értesíti

á T. bérletes utazóközönséget, hogy 1971. augusztus 2-től augusztus hó 5-ig, ezt követően minden hó 28. és következő hó 5-ig tartó üzemelettel új

OKLEVELES KÖNYVVIZSGÁLÓI KÉPESÍTÉSSEL

Revizort
FELVESZÜNK
FIZETÉS
MEGEVEZÉS SZERINT.
KISZÖV,
SZÉCHENYI U. 8.

Szombaton nial és bulgár Bulgáriában Targovise csás döntetlenül 2-0 arányú Hazafelé Ror szét vívott a tiben 0-2-t, t értek el.
Szombaton sporttelepén, szott a DVSO együttesével. Népköztársas közé jutásért kezdett a ké II. — Szabó Vazlavik, S (Vásárhelyi Szabó III. (D zse. — Koml Kótal, Kovác — a szünetb Bordács, Jul (Mohácsik — csik.
Jól kezdett ben Vasvári re Buus. A madások is

Az bajnoka

Mint már Magyar Gó debreceni g háromnapos nyolttanak dúnak ezen nőt II—III-zók, valamint teken déutá tezők. A sz debreceni V Ok a rende Vasas sport Rácsai I., csár, Sütő, Juhász és egyestületük
A 11 csap selejtezők s kes mérkőz kalommal is fémmunkás delme hozta találkozót. ifibajnok. S tudása révén
A felnőtt I. (MGM V. netben kéts lenfelét, T nyász) és zött. Jó íra a közönség helyőrség) találkozón. jutott. A v csatáját a Princz (N mérkőzése Princzet ho selejtező le

Az idei v vetkező baj az autósport gy főbbel VOLÁN SC lyának tagj előző bajn Rallyt aug Budapestró dig a büki véve az írá
A Cordati lésről, a b állásáról, a Győri Jánó adott tájék zőknek sz
— A debr őtsfogata túraverseny az egész ve dotta Győr attűsok m vonalban v seket szere legjobbjab augusztus verseny na fiatal sza is, ha ezen a rallysok

NAPLÓ

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Sok az áru, de nem lett olcsóbb

A szombati debreceni Rákóczi utcai piacra igen sok árut hoztak fel a szövetkezetek is, az egyéni termelők is. A nagy árufelhozatal nem okozott olcsóbbodást. Annak ellenére, hogy például garmadával volt a sárga- és görögdinnye, mégis tartották általában a múlt heti kilonkénti 5 forintos árat. Sok volt a töltési való paprika is, de még mindig 7 forint körüli a kilonkénti ára. Megjelent a piacon a csemegeszőlő, de még Budapesten 12-14 forint, addig itt 15 forintba is tartották. A csöves csemegetergéri darabját 1 forintért adták, de főzve már 3 forint.

A fogyasztói átlagárak a következők: paradicsom 2,50-4, uborka

2,70, bab 4-6, kelkáposzta 4,50, fejes káposzta 3,50 kilonként. A leveleszöldség még mindig drága, 2-3 forint csomója. Sok volt a karfiol, 4-6 forint kilója. Az apróbb burgonyát 2 forintért kínálták, általában 3 forint az ára. Az étkező hagyma kilója 4-5 forint.

A gyümölcspiacon a szilva 4-5 forint, alma 4-6, körte 5-10, őszibarack 4-10, a kajszibarack 7-8 forint. Málna nem volt a piacon, és nagyon kevés az egres. Elmúlt a szezonjuk.

A baromfi piacra a szövetkezetekből, a háztáji gazdaságokból sok aprójszágot hoztak fel. A kacsa darabját 50, a liba darabját 65-70 forintba tartották a háztájiak pia-

cán. A jó tyúk darabja 45 forint, gyöngyös is volt, de drágán, 120 forintért adták párját. A debreceni ÁFESZ a kakas kilóját 18 forintba tartotta, a pecsényekacsa darabját 50 forintért kínálta. A balmazújvárosi ÁFESZ a tyúk kilóját 22 forintért adta, a csirkét pedig 26 forintért. Itt 2 forintos mérséklődés következett be az elmúlt heti árhoz viszonyítva. A ponty kilója 23, a harcsa 28, a csuka, balin 20, a pontyoszelet kilója 32 forint. A halfej és halfarok 7 forint.

A piacon sok volt a tojás a szövetkezeti pavilonokban 1,30, az egyéni termelők 1,40-1,50-es áron adták.

Tartalékos tiszt avatás

Ünnepélyesen avatták fel pénteken délelőtt azokat a tartalékos tiszteket — civilben tanárokat, mérnököket —, akik számára most ért véget a kiképzés. Az ünnepélyes tartalékos tiszt avatón többek között megjelentek: Balogh Mihályné, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a Debreceni Ruhagyártó pártbizottságának titkára, dr. Gyarmati József, a Debrecen városi Pártbizottság titkára, Bartha János, a megyei tanács elnökhelyettese, és a társ fegyveres testület képviselői.

Az egységek felvonulása után a Himnusz hangzott el, majd Szántó Mihály főtiszt olvasta fel a honvédelmi miniszter avatási parancsát. Ezt követően a parancsnok szöveg a tartalékos tisztekhez. Beszél arról, hogy a kiképzés ideje alatt a fiatalok fegyverzetten, a kiképzés jelentőségét ismerve tanultak, hogy elméletileg és gyakorlatilag minél többet elsajátítsanak a katonai tudományból. Felhívta a tartalékos

tisztek figyelmét, hogy a szerzett ismereteket őrizzék meg és teljesítsék hazafias kötelezettségüket.

A felavatott tartalékos tisztek nevében Rapcsák Tamás hangszólóval, hogy kiképzés ideje alatt igyekeztek minél többet megtanulni, hogy szakmailag jól képzett tartalékos tisztek legyenek.

A beszédek elhangzása után felhangzott az Internacionálé s az egységek díszmenetben elvonultak az emelvényen helyet foglaló vendégek és fegyveres testületi előjárók, képviselők előtt.

ÖTVENÉGY ÉVES korában, hosszú és súlyos betegség után, szombatra virradó éjszaka elhunyt Devecseri Gábor Kossuth-díjas költő és műfordító.

A SPORTFOGADÁSI és Lottóigazgatóság közlése szerint a 31. játékhetén öttalalatos szelvény nem érkezett. 4 találatot 58 fogadó ért el, nyereményük egyenként 62 987 forint, 3 találatot 5282 fogadónak volt, nyereményük 346 forint, a 2 találatos szelvények száma 137 528 darab, 17 forintos egyenkénti nyereménnyel.

EZ MIND ÉN VAGYOK...

(Kalmár István felvétele)

REJTVÉNYFEJTŐK FIGYELMÉBE

A Napló 1971. július 11-i számában megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: S az egész föld egy óriás, hirtelen — csodától arany-színbe rejtezett.

Könyvet nyertek: Fanda Imréné Debrecen, Dobozy u. 21. I. 6.; Lesznák Ferencné Debrecen, Vörös Hadsereg útja 43.; Koroknai Zsuzsa Debrecen, Kaszás u. 12.; Armánkó György Debrecen, Bezerédi u. 4.; Czeller Andrásné Debrecen, Erzsébet u. 18.; Szabolcs Miklos

Amatőr filmesek továbbképzése

Az amatőr művészeti mozgalmak közül talán a legújabb, legfiatalabb a filmzés. Ennek oka mindenekelőtt az lehet, hogy egy ilyen klub, kör létrehozása nagy anyagi befektetést kíván. Országwide gyermekcipőben jár még a mozgalom. Egy-két kiemelkedő tehetségű amatőr filmes akad minden megyében, de a széles tömegektől még messze van. Hajdú-Biharban is hasonló a helyzet. Két szakkör van, Debrecenben és Hajdúböszörményben. Sajnos a debreceni egy éve már helyiség-problémákkal küzd, s azóta alig-alig működik.

A Népművelési Intézet és a Magyar Amatőr Filmesek Szövetsége a mozgalom színvonalának emelése, kiszélesítése érdekében már megtette a kezdeti lépéseket. Tavaly beindították a három éves, működési engedélyt adó klubvezetői tanfolyamot. Az idén pedig öt területre osztották az országot, s ezen területek önálló továbbképzést, s területi

Az MMK közleményei

TOVÁBBKÉPZÉS. Az amatőrfilmesek továbbképzésére augusztus 1-én tanfolyam indul. Az egyhetes programban megynék és Szolnok megye amatőrfilmesai a filmes eszközök és ismeretek alapjait sajátítják el előadások és gyakorlati foglalkozások keretében. A tanfolyam lehetőséget biztosít ismert film-szakemberekkel, alkotókkal való találkozásra és filmkészítésre is.

KERTBARÁTKNAK. A központi kerétszeti szakkör tagjai augusztus 2-án, hétfőn délután 5 órakor az István út 55. és 57. szám alatt a közműtelep augusztusi vesszős szemzésével ismerkednek. A pomázi kertbarátok látogatásával kapcsolatosan is megbeszélés lesz.

A Kerekes telepi házikerti szakkör tagjai augusztus 5-én, csütörtökön délután 5 órakor a telepi fürdőnél találkoznak, s dr. Imrik László kertész-mérnök irányításával a csemegeszőlők termesztési ismereteivel foglalkoznak majd.

A CSAPOKERTI KERTÉSZETI SZAKKÖR tagjai augusztus 6-án, pénteken délután 4 órakor a debreceni Kossuth Tsz 400 kh-as apafai gyümölcsösébe látogatnak.

NEPTÁNC. Az Építők Hajdú Táncegyüttese augusztus 2-án este 7 órakor a nyári egyetemen ad műsort.

KLUBPROGRAMOK. Horváth Árpád Művelődési Ház (Süveg u. 3.) ifjúsági klubja: augusztus 4-én, szerdán „A krimik világában”. Ország klubja: augusztus 4-én, szerdán este fél 7 órakor: „Játsszunk mindig valami mást!” Ifjú zenekarok köre: augusztus 4-én délután 5 órakor: „Röpülj, páva” füzeti I. (Népdaléneklés)

szemlét kell, hogy tartsanak évente. Hajdú-Bihar, Szolnok, Szabolcs és Borsod megyékkel alkot egy egységet. Az idén az első területi továbbképzés és szemle színhelye Debrecen. Augusztus 1. és 7. között mintegy húszötöt amatőr ismerkedhet meg a filmzés alapjaival, technikájával, esztétikájával. Sajnos Szabolcs és Borsod lemondta a részvételt. Nem mindenki veszi tehát komolyan a mozgalom megerősítését célzó intézkedéseket. Kár, mert a legnagyobb baj, hogy az amatőrök nagyrésze a legalapvetőbb alapgammákkal sincs tisztában. Ezen csak a rendszeres képzéssel, tanúlással lehet változtatni.

A. L.

1971. augusztus 1., vasárnap

Péter napja

A Nap két 4.21 órakor — nyugszik 19.19 órakor

A Hold két 15.12 órakor — nyugszik 23.10 órakor

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS vasárnap estig: Nyugaton is csökkenő felhőzet, egy-két helyen átfutó esővel, zivattal. Mérsékelt, napközben kissé megélnkül délkeleti, keleti szél, meleg idő. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet 30 fok körül. (MTI)

BALMAZÚJVÁROSBAN vándorol a Hajdúszoboszlón nagy érdeklődéssel kísért Rác Edit szobrászművész kiállítása. Augusztus 1-én délután 5 órakor a Veres Péter Művelődési Központ kiállítótermében Tóth Béla, a hajdúszoboszlói Művelődési Központ igazgatója nyitja meg Balmazújvárosra a gondolatgazdag, nagy művészségű kiállítást.

A DEBRECENI jubileumi úttörőtábor záróünnepségén, szombaton este fellépett műsorával a debreceni Népi Együttes. A gazdag műsorral színre lépő táncosok nagy sikert arattak a tábor ifjú lakói között.

ÚJ SZÉKHÁZAT épített Debrecenben a Víz- és Csatornaművek Vállalat. Az épületnek a Hatvan utca ad helyet, közvetlen a Vízügyi Igazgatóság szomszédságában. A tervek szerint a beruházás 1972 márciusában fejeződik be.

Hasznos tanács málnatermesztőknek

A debreceni határ kertjeiben a kiskerttulajdonosok az idén nem örvendeznek a málnaszüretnek, mert a vártnál kevesebb a termés. A kertmérnökök a határjárások után azt a tanácsot adják, hogy a termelők a már letermelt málnavesszőket től távolítsák el, ugyanúgy a gyengén fejlődő új hajtásokat, és a szőlőkben alkalmazható gomba elleni védőszerek egyikével végezzék el a permetezést, de ne a nagy forróság idején. Ilyen módon jövőre gazdagabb termést tudnak betakarítani, és a gyümölcsök is tetszetősebbek lesznek.

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Huszonöt évvel ezelőtt, 1946. augusztus 1-én stabilizálódott — a forint kibocsátásával — a magyar gazdasági élet.

A második világháború, amelyben hazánk a Horthy-rendszer jóvoltából végig a hitleri fasizmus csatlósának dicstelen szerepét töltötte be, a magyar gazdasági életben több mint 300 milliárd forint értékű kárt okozott; ez — az akkori színvonalon számítva — öt év teljes nemzeti jövedelmét jelentette.

Ismeretes, hogy a kifosztott, lerombolt országban a felszabadulást követő hónapokban, években soha nem ismert méreteket öltött az infláció, inségre, nélkülözésbe döntve a bérből és fizetésből élőket. 1946. május 1-én hirdették meg a kommunizták a stabilizáció programját, s a koalíciós pártok huzavonájára, a reakció aknamunkájára ellenére 1946. augusztus 1-én megjelent az értékálló forint. A stabilizáció sikeres megvalósítása jelentősen hozzájárult az ország gazdasági újjáépítésének meggyorsításához.

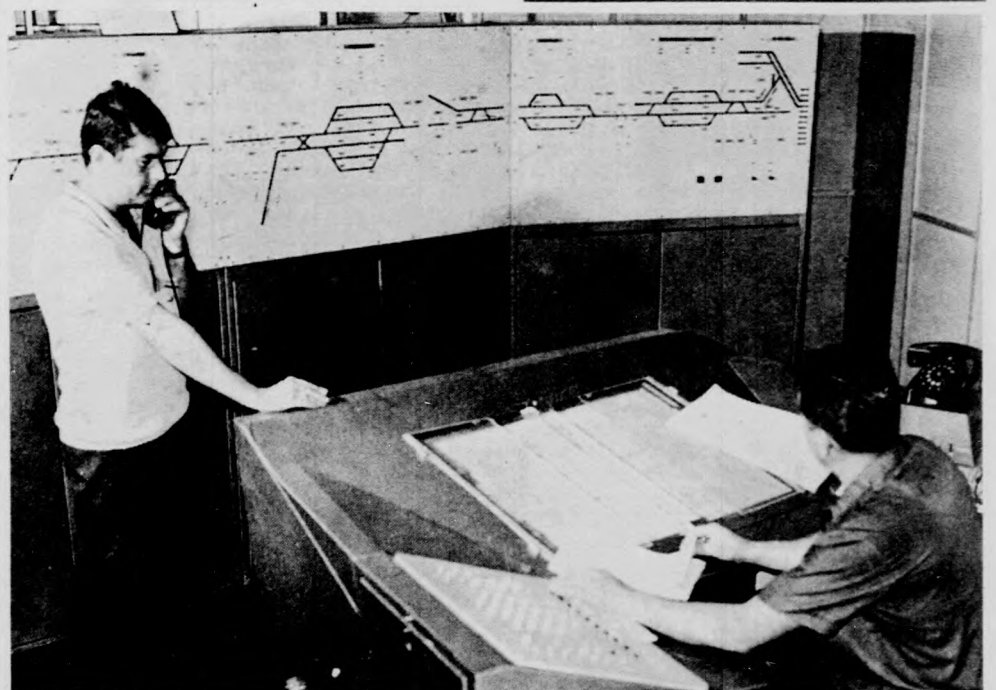
ÚJ ZENEMŰVÉSZETI létesítménnyel gazdagodik a tervek szerint Debrecen az elkövetkezendő esztendőben. A zeneoktatás új épülete kilenc részből, s külön két, úgynevezett tanulmányi épületből áll majd.

TAKARÓT VIETNAMNAK! A Hajdú-Bihar megyei Ruházati Kiskereskedelmi Vállalat szocialista brigádjai és bolti kollektívái is csatlakoztak a Magyar Nők Országos Tanácsának felhívásához. A vállalt huszonhat takaró utolsó négy darabját szombaton délelőtt postázták továbbítási kérelemmel a Magyar Nők Országos Tanácsához.

KORSZERŰ telepet épít Debrecenben a Tiszántúli Gázszolgáltató és -szelő Vállalat a Hid utcán, a régi telep lebontása után. Az új telepen irodahelyiségek, konyha-épület, műhelyek, szociális helyiségek, kerékpártároló stb. épülnek.

FENNÁLLÁSA óta első ízben rendezett névadóünnepséget a napokban a Hajdú-Bihar megyei Tejipari Vállalat. Az ifjú állampolgárokat takarékbetét-könyvvel ajándékozta meg a vállalat vezetősége.

Az oldalt összeállította: Román Dénes

A MÁV Debreceni Igazgatóságán a felvételen látható automata teremből irányítják a vasúti forgalmat Nyíregyháza és Szerencs között. Képpünkön Horváth Attila, a terem műszerese és Kiss László menetirányító. (Fotó: Kalmár)

A PIACON

Papi L.

Kilence ték meg a tus 5-ig H dúsági m szór hivat vésztelepr közt. A ken kívül érkeztek telepre. Sz lenko (Mó ratikus K állami dí deus Mal Torok Sár telep vez Gheorghé ti Szövetsé No, Csehs Nagy Ján mint a m Luzsicza Sándor, C tán, Topo Madarász né, Bényi László, M Kiss László és G vezetője S kritikus.

A kép műfajokb grafika, faintarzia művészte csupán a tések, ki zős progr vetítések kirándulá labbi táj Szamoshá ják. A jel zó vallor sak az es szelgetése művészet foglalkoz kérdéseit lét jelent reproduk melyek a szerzését

A műv van Luzs festómű vések Sz is, aki a vésztelep a követk — A gének an sen korl lalni, ho megfelel együtt ideig. Ez mint am is, amel fenntart zóművés pet tölt séget te az alkot gálják tó kor kios — A hét szoc szei van

Papi Lajos Vazul szobrát faragja

Tadeus Malachowsky munka közben

Nemzetközi Hajdúsági Művésztelep 1971

Kilencedik alkalommal rendezték meg az idén július 4-től augusztus 5-ig Hajdúböszörményben a hajdúsági művésztelepet, s most először hivatalosan is nemzetközi művésztelepnek nyilvánított keretek között. A magyarországi művészeket kívül hat szocialista országból érkeztek képzőművészek a művésztelepre. Szovjetunióból Viktor Barvlenko (Moszkva), a Német Demokratikus Köztársaságból Hans Hattop állami díjas, Lengyelországból Tadeus Malachowsky, Jugoszláviából Torok Sándor, a szabadkai művésztelep vezetője, Romániából Olariu Gheorghe, a Román Képzőművészeti Szövetség elnöke és Paulics László, Csehszlovákiából Fügedy Jenő, Nagy János és Zmeták Ernő, valamint a magyarországi meghívottak: Luzsicza Lajos, Nagy István, Nagy Sándor, Gábor Magda, Prim Zoltán, Topor András, Egerházi Imre, Madarász Gyula, Madarász Gyuláné, Béni Árpád, Biró Ferenc, Biró László, Maghy Zoltán, Papi Lajos, Kiss László, Váró Márton, Benyó Ildikó és Goór Mária. A művésztelep vezetője Székelyhidi Ágoston tanár, kritikus.

A képzőművészek a következő műfajokban dolgoznak: festészet, grafika, szobrászat, fémművészet, fainfarítás, kerámia, textil, fotó. A művésztelep munkarendje kötetlen, csupán az esti előadások, filmvetítések, kirándulások jelentenek közös programot. Az előadások, filmvetítések a szakmai tájékozódást, a kirándulások a környék és a távolabbi tájak — Tokaj, Hortobágy, Szamoshat — megismerését szolgálják. A jelenlévő alkotók egybehangozó vallomása, hogy igen tanulságosak az egymás közötti spontán beszélgetések, melyek mindig a képzőművészet aktuális problémáival foglalkoznak és az alkotástechnika kérdéseit sem kerülik el. Az együttlételem jelentős tényezője a könyvek, reprodukciók, katalógusok cseréje, melyek a legfrissebb információk szerzését biztosítják.

***

A művésztelep lakói között jelen van Luzsicza Lajos Munkácsy-díjas festőművész, a Magyar Képzőművészek Szövetségének vidéki titkára is, aki a hajdúsági és a hasonló művésztelepek országos jelentőségéről a következőket mondta:

— A Képzőművészek Szövetségének anyagi lehetőségei meglehetősen korlátozottak, nem tudnánk válni, hogy harminc képzőművészt megfelelő körülmények között együtt tartson hosszabb-rövidebb ideig. Ezért az olyan városi tanács, mint amilyen a hajdúböszörményi is, amely vállalja a művésztelep fenntartását, az egész magyar képzőművészeti életben jelentős szerepet tölt be. Nemcsak munkalehetőséget teremt, hanem inspirálja is az alkotómunkát. Ezt a célt szolgálják többek között a telepzárás-kiosztásra kerülő díjak is.

— A Hajdúsági Művésztelepen hét szocialista ország képzőművészei vannak jelen. A telep ezáltal

hozzájárul a kölcsönös művészcserék lehetőségének megteremtéséhez. A Képzőművészek Szövetsége hat országba küldhet magyar képzőművészeket viszontlátogatásra. Jelentős dolog, hogy az alkotók is kapcsolatba kerülnek egymással és nemcsak az alkotások cserélődnek.

***

A művésztelep munkáját minden évben értéklik és erről dokumentációt is készítenek. Az előző évek és az ideai tapasztalatok alapján Székelyhidi Ágoston, a Hajdúsági Művésztelep vezetője a következőképpen határozta meg a művészi célokat, törekvéseket:

— A művésztelep megalapítása után néhány év alatt olyan művészi hagyomány alakult ki, amely a realista eszményeken alapult. Ahogy bővült a telep köre, úgy kellett bővíteni a realizmussal kapcsolatos elgondolást. A művésztelepen folyó alkotómunka jellemző tulajdonsága a kísérletezés. Előbb-utóbb felmerül a kérdés: hol az a közös nevező, amely az alkotókat és kísérleteiket összefogja? A változatok sokfélesége a realizmus eszméjét szolgálja. A realizmus változó, bővülő kategória, nem szabad egy bizonyos teljesítménnyel azonosítani. A telep tapasztalatai azt bizonyítják, hogy ha valóságos összefüggéseket ragad meg egy alkotó, akkor az már realista. Ha egy mű a valóság megismerését szolgálja, az már realista alkotás. A művet a valóság-

hoz kell viszonyítani. Voltaképpen a betöltött funkció dönt, nem a stílusjegyek.

— Az idén különösen gyakran felvetődtek ezek a kérdések a beszélgetések során. Mindenek előtt a telep német vendége, Hans Hattop művei váltottak ki vitákat. Arról volt szó ugyanis, hogy a csak dekorációs funkciót betöltő, tehát nem ábrázoló művek mennyire tekinthetők művészetnek. Hans Hattop itt készítette el egy 68-szor 4 méteres pannó terveit, melyek egy kör alakú épület belső díszítését szolgálják majd Berlinben. Művével csak dekorációs funkciót kíván szolgálni. Az ő műve kapcsán jutottunk el arra a következtetésre — amit ő is elfogadott —, hogy a csupán dekorációs funkciót szolgáló művek nem tekinthetők művészetnek, mert nem gazdagítják az embert és nem teremtenek új viszonyt az ember és a valóság között. Egyetlen feladatuk, hogy az ember környezetét díszítsék és ez nem egészen művészi funkció. Ellenpróbája ennek az absztrakt művészet, amely nem ábrázol ugyan, de legjobb darabjaiban képes az új kapcsolatok megteremtésére és az ember gazdagítására.

— Ez az a problémakör, amiben gondolkodunk és amelynek tisztázására alkalmas a művésztelep. A telep utolsó négyéves fejlődése nyomán követte a képzőművészetnek és a képzőművészeti esztétikának problematikáját, a valósághoz való viszony kérdéseit, ami együt-

tal azt is bizonyítja, hogy benne élünk a korszerű művészet forrongásában. Évről-évre azt tapasztaljuk, hogy a tehetséges emberek megértik egymást s ha vita van köztük, az szellemi jellegű vita. Így válik a tehetség erkölcsi kategóriává. A művésztelepen más országokból érkezett, ismeretlen emberek órákon belül kötnek barátságot és közelítenek egymáshoz. Magas szintű közösség alakult ki, tudatosan vállalja mindenki a másikat.

***

A hajdúböszörményi Városi Tanács nemcsak fenntartója a Hajdúsági Művésztelepnek, de számtalan gesztussal adja tanújelét annak, hogy vállalja és magáénak érzi a művésztelepet. Tóth Belától, a hajdúböszörményi Városi Tanács vtitkárától arra a kérdésre kértem választ, hogy mit várt és mit kapott a város a művészteleptől?

— Hajdúböszörmény országsterite ismertté vált a művésztelep által, mert az itt fogant, vagy itt készült művek különböző kiállításokon szerepeltek, s a telep eseményei a tömegkommunikációs eszközök szintjén is országos visszhangot kaptak. A várost bekapcsolta az ország kulturális vérkeringésébe. A helyi képzőművészeti hagyományokat segít továbbfejleszteni, s ehhez támogatást is, lehetőséget is ad a város.

— A lakosság ízlésfejlesztését különösen a telepzáró kiállítások

szolgálják, melyeket olyan emberek látogatják, akik soha nem jártak ilyen rendezvényekre. Az emberek különbséget tudnak tenni a jó és a rossz művek között. Évek alatt bebizonyosodott, hogy a telep hatása a kultúra iránti igényt fejleszti ki az emberekben. Nem elhanyagolható az a tény sem, hogy a művésztelep alkotói telepzárás után a városnak adományoznak egy-egy művet azok közül, melyeket a telepen készítettek. Ezáltal a városnak jelentős képtára van kialakulóban. De szívesen segítik a művésztelep munkáját a böszörményi termelőüzemek, termelőszövetkezetek anyagi vonatkozásokban is, melyek értékét növeli, hogy nem kell kérni, hanem felajánlják őket.

A művésztelepen szaporodnak az alkotások, a telep lakói valamilyen nagy kedvvel dolgoznak. Az udvaron egymás mellett sorakoznak a kőből, fából készített szobrok, a műtermek falain sokasodnak a festmények, grafikák.

— Az utóbbi években főként kőbe faragok — mondja Nagy Sándor szobrászművész —. Sokat dolgozom és a bronzöntés igen költséges.

Gábor Magda több, helyi inspiráció alapján készült kerámiatervet mutat műtermében. A művésztelepen készített műveinek egy része már égetés alatt van.

Papi Lajos Bocskai István fej-szobrát készítette el. Amint mondja, a fejedelem alakja továbbra is foglalkoztatja és további műveket készít még róla. Egy kivágott almafa törzséből az „énekes Vazul” portróját faragta ki. Rámutat egy hatalmas bazalttömbre.

— Abból bölényt faragok — mondja lakónikusan. — Benne van a kőben a szobor.

Tadeus Malachowskyval németül próbáljuk megérteni egymást. Néhány nap alatt lendült bele a munkába, azóta csak készülő alkotásai foglalkoztatják. Kedves gesztusa, hogy aki műtermében meglátogatja, mindenkiről készít egy karikatúrát.

Torok Sándort és Paulovics Lászlót délutáni sakkparti közben zavarom meg.

— Főként technicizálódott életünk dinamikája foglalkoztat — mondja Torok Sándor. — Ezt a problémát szeretném festményeim megfogalmazni.

Paulovics László főként grafikákat készít és a szatmári színház díszlettervezője.

— A kétféle tevékenység nem okoz problémát, sőt gyakran úgy érzem, hogy művészi megújulást jelent.

***

A művésztelep életéről nehéz lenne teljes képet adni, hiszen a munka olyan sokirányú és a művészi munka folyamatát is nehéz tettenérni. Célunk inkább az volt, hogy a bepillantás lehetőségét teremtsük meg és a művésztelep céljáról, működésének körülményeiről adjunk némi tájékoztatást.

M. V.

Derűs pillanat a művésztelepen

A berettyóújfalusi Artamonov

A múlt század második felének mindjobban kiéleződő gazdasági és társadalmi ellentétei, élénk közélet, a tőkés fejlődés sajátos magyar arculata, sok regénytémát, regényalakot alakított ki. Minden bizonynyal közülük való az a *Móricz Pál* is, aki a máramarosi Taracközben született 1826-ban és 1903-ban halt meg Berettyóújfaluban. Korának nevezetes embere volt. Élete, munkássága, tündöklése és bukása oly jellemző a századvég mohó, törtéte világára, hogy talán keresve sem találhatnánk megmutatására jobbat. Ahogy *Gorkij* az Artamonov család különböző tagjaiban az orosz kapitalizálódás más és más, mindjobban „fejlett” alakjait mintázta meg, úgy tekinthetjük a mi tőkés nekibuzdulásunk egy bizonyos szakasza hiteles kifejezőjének *Móricz Pált*.

Annak ellenére, hogy élete egyik részében nagyon népszerű volt, mindenki ismerte, alakjával jóbarátai *Jókai* és *Mikszáth* is foglalkoztak, mára majd teljesen elfeledkezünk róla. Ennek az is lehet az oka, hogy bukása után visszavonult, élete utolsó éveit szinte mindenkitől elzárva Berettyóújfaluban töltötte. Életére és munkásságára az azonos nevű hajdúnánási származású író, *Móricz Pál* születésének a múlt évben ünnepeit századik évfordulója hívta fel a figyelmet. Ugyanis, a nánási *Móricz Pál* nem annyira apa, mint inkább a köztudatban akkor jól benne élő berettyóújfalusi *Móricz Páltól* való megkülönböztetés miatt írta magát egy ideig, pályája kezdetén *ifj. Móricz Pálnak*. Ennek ellenére összetévesztették őket. Írásait összekavarták, a Magyar Irodalmi Lerikon pedig a nánási *Móricz Pál* képeként a berettyóújfalusi *Móricz Pál* arcképét közölte...

Kár, hogy ennyire megfeledkezünk róla, hogy szűkebb hazájában is ismeretlen már, mert érdekes és értékes élet volt. Tele tanulságokkal, építőkézséggel, alkotni akarással. Méltán lehetne regénytéma, készülhetne róla film.

Élete egyideig semmiben sem különbözött kora nemesi származású, hivatalok után kilincselő ifjaitól. A máramarosszigeti református kollégiumban végezte alsó és felsőfokú tanulmányait, majd megyei hivatalokat vállalt. Jó felkészültségű, szorgalmas ifjú volt, gyorsan haladt a ranglétrán, hamarosan Máramaros megye tisztii alügyésze lett. A reformkor eszméi már az iskolában lelkesítették és mint fiatal, kezdő hivatalnok egyik alapítója volt a máramarosi szabadelvű pártnak. A szabadságharcot megyei szolgálatban otthon töltötte. Majd pedig, az abszolutizmus éveit félíg-meddig visszavonulva, gazdaságát szedte rendbe. 1855 fordulópont életében. Ekkor nősült, feleségül vette az egyik berettyóújfalusi birtokos lányát. Berettyóújfaluba költözött és aztán itt élt haláláig. Kezdetben minden energiáját gazdaságára, valamint aktuális gazdasági kérdések

(mezőgazdaság-, ipar és közlekedés-fejlesztés, pénzügy, jogviszonyok, kereskedelem stb.) tanulmányozására fordította. Felesége birtokán berendezkedett, bérleteket kötött és nagyban kezdett gazdálkodni. Úgynevezett „okszérű” gazda volt. Ő alkalmazta elsőnek vidékünkön a célszerű trágyázást és az akkor elterjedőben levő korai mezőgazdasági gépeket. Az egykorú, a magyar mezőgazdaság felvirágoztatásában nagy szerepet játszó újságok szinte mindegyikébe írt, tudósításokat küldött. Ezek közül, márcsak nagyobb terjedelme miatt is a *Falusi Gazda* 1859. évi évfolyamába írt. A gőzcséplőgép munkaeredménye *Herpálon* című beszámolóját említjük meg. Kezdeményező kedve, bátorsága nem volt eredménytelen. Mind jobban tollasodott, egyre nagyobb tekintélyre tett szert. Elnevezték „arany parasztnak” és az alkotmányos idők visszaállítása során különböző tisztségekre választották. 1861-ben a sárréti járás alszolgabírája, 1867-ben pedig Bihar megye főjegyzője lett. 1869-ben pedig képviselővé választották és több cikluson át képviselte a sárréti járást az országgyűlésben szabadelvű programmal.

Képviselősege magától értendő, természetes dolog volt. Nemcsak népszerűségén, nagy tekintélyén, hanem a bihari birtokostárs, a jó barát *Tisza Kálmán* támogatásán is múltott. *Móricz Pál Tisza Kálmán* legfelsőbb köréhez tartozott, amikor *Tisza* a politikai élet központjába került, mondhatni „jobb keze”; a híres klubnak pedig nemcsak egyik alapítója, hanem vezéralakja lett. Mint politikus is nagy eredményeket ért el. Az ellenzék a mamebukok vezérének tartotta és rusz-ticizmusán keresztül állandóan támadta. A korabeli vicclapok állandó alakja, figurája lett. Mind a támadásokban, mind pedig az élelődesben sok méltatlanságot kellett elszenvednie. Ezek azonban nem keserítették el, nem vették el a kedvét; szívósan dolgozott, újabb és újabb vállalkozásokba kezdett és azok mindig „jól ütöttek be”. Minden támadás, az élelődesen túlmező kifigurázás ellenére mind inkább közvéleménnyé vált, hogy mint pénzügyminiszter egyedül ő lenne képes rendbetenni az ország gazdaságát, mert ahogy *Mikszáth Kálmán* írta *Móricz Páltól* nekrológiájában, hogy akkor „még az a naiv járta, hogy a ki magának jól gazdálkodik, az az országnak is jól tudna gazdálkodni”.

A tündöklést, a sikert, az eredményeket azonban gyorsan követte a bukás. *Mikszáth* nemcsak az együttérző barát, de az elismerő kortárs meleg együttérzéssel is írta ezt meg már említett nekrológiájában. „A *Tisza*-regime vége *Pál* bácsi számára is az estét jelentette. Azóta minden rosszra fordult. Fortuna istenasszony mintha a gyaláglágyába esett volna és rá sem ismerne többé kedvencére. Vállalatai rosszul kezdtek menni; vasútjába beleve-

szett, fűrészgépei balul ütöttek ki. Vagyona inogni, foszlani kezdett, hitelezői nyugtalankodtak. Minden összeesőben volt. Csak az ő lelki egyensúlya nem. Az „aranyparaszt” nobilis úr volt. Csődöt kért maga ellen és minden hitelezőjét kifizette. Nem maradt semmije nagy, ropant gazdagságából, csak a berettyóújfalusi kis kúria. A vagyonával együtt ő maga is eltűnt a közszelplés teréről s ami ritka eset, nem is kísérelte meg a visszatérést.”

Visszavonult Berettyóújfaluba és írni kezdett. Emlékeinek élt és nem kis írói készséggel, világos, olvasmányos, élvezetes stílussal elkezdte megírni emlékeit. Hét kötetet adott ki. Az első az 1844. évi Szabolcs-Szatmár megyei restaurációról szólt és 1891-ben jelent meg. Még ugyanebben az évben két könyvet adott ki; az egyik erőteljesen szépirodalmi jellegű; Emlékezzünk régiekről, rajzok a nemrég múlt időkötől címet viseli. A másik történelmi vonatkozású, néhány iratot közöl és magyaráz a *Lovassy László* elleni perből. Főművének az 1892-ben megjelent kétkötetes, A magyar országgyűlési pártok küzdései a koronázástól a Deák- és balközéppártok egybeolvadásáig című munka tekinthető, amelynek második kötete remekbeszabott életrajzokat tartalmaz. 1894-ben a dohányjövődék reformjáról írt, aztán 1898-ban egy gyűjtőmunkát kötetet, „politikai és magánemlékek rajzait” adta közre.

Életét, munkásságát, sokszínű egyéniségét leginkább *Mikszáth Kálmán* többször említett, a Vasárnapi Újságban megjelent nekrológiájából ismerhetjük meg, bár a *Hoitsy Pál* emlékezése adatgazdagabb, színesebb. Ebben az emlékezésben olvashatunk élete azon mozzanatairól legtöbbet, amelyek alapján *Móricz Pált* tényleg a magyar Artamonovnak tarthatjuk.

Az „idős” *Móricz Pál* megismerése, emlékének felidézése nemcsak általános, hanem helyi értekeink számára is gyarapítja és élete tanulságaiban eligazít, segít tényezőkre találhatunk napjaink problémáiban is.

Dankó Imre

A titkár tanácstalanul tette le a kagylót.

— Mi a csudát akar? Délelőtt két teljes órahosszat ült itt a nyakamon férjestül, kisorra, kipanasz-kodta magát, szépen elmagyaráztam nekik, mire számíthatnak, s úgy mentek el, mint akik mindent megértettek. Ha egyszer nincs, hát nincs. Talán bizony én költöztem ki a hid alá és adjam át nekik a lakáskulcsot? Megértem én őket, de ők is értsenek meg engem. Azt hiszem, elég türelmes voltam...

— Különbözik pedig mit is gondol ez a nő rólam? Hogy bárhol, bármikor, négyesemközt... Úgy sem tudok többet mondani.

— Meg hogy négyig vár a válasza, hívjam vissza. Nem tudom, mióta szokás ez. Egyáltalán hol él ez az asszony? Honnan veszi ezt a bátorságot? Mert csinos? A csinos nők valóban hajlamosak arra, hogy azt gondolják: nekik hivatalból könnyebb az élet, ha jól gazdálkodnak a pillantásukkal meg a mosolyukkal. Hát csinos és kész! Mégis csak ügyfél — semmi több. S az ügyfél bokája lehet ívelt vagy dagadt, egyremegy. Jól is állnak, ha aszerint mérnénk az igazságot! — Bárhol, bármikor, négyesemközt... Nem rossz... De ennek végire járunk!

1.

— Közönséges csapda. Ha simán nem megy, hát így megpróbálja. Harcha veti a bajait, legyező szempilláit, gótikus nyakát, hófehér térdet. Azt gondolja a kis aranyos, hogy én majd felveszem ezt a kesztyűt. Elmegyek vele vagy hozzá, úgy rendezi, hogy meglássanak bennünket, hogy kompromittáljon. Esetleg a férjét is beleavatja a dologba. Váratlanul és véletlenül betoppan, talán még tanú is

Illyés Gyula: Hajszálygökerek

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ, BUDAPEST

„Minél szétágazóbb valami, természetesen, hogy annál bajosabb tömören jellemezni” — írja a könyv egyik cikkében (Vége felé a kétségbeesésnek) *Illyés Gyula*, mintha csak műve ismertetőjének helyzetét akarná eleve jelezni. A több mint 600 oldalas könyv időben és térben óriási területet fog át. Van itt íráskor még a második világháború előtti időből, s vannak napjainkból — „az íráskor keletkezésük sorrendjének követik egymást” —, vannak olyanok, amelyek leghazaibb, „legprovinciálisabb” problémáinkkal foglalkoznak, s vannak, amelyek a világirodalom, a világesemények sodránt áramoltatják a betűk soraiban, szólnak cikkek, tanulmányok, nyilatkozatok az irodalomról (talán a legtöbb, hiszen az író ennek a mestere), a történelemről, a politikáról, s gyűrűznek a hazai talajtól Európa, a világ más tájaira, a költő utazásai, olvasmányai, művei nyomán... Minderről a gazdagságról talán maga a tartalomjegyzék tájékoztat legjobban.

Az íráskor szövevényében való tájékozódáshoz, a torlódo gondolatok irányának megtalálásához viszont a könyv címe s az író bevezető sorai nyújtanak segítséget. Hajszálygökerek — mondja a cím, s ezen azokat az erőket érti, melyek egy nép, egy nemzet életéhez szükséges táplálékot összegyűjtik, s abba, mint törzsbe felszivároztatják. Igen, erről van szó, az író ennek a gondnak a követésére s esetleg megoldására ülteti maga mellé az olvasót. „Hogy az anyagi termelés megszervezésével, a testet tápláló közösség megteremtésével párhuzamosan hogyan alakítsuk ki azt a közösséget, első feladatként azokat a közösségeket, amelyek a szellemet táplálják egészségesen; amelyek a tudatot — a szívet — szabadják emberhez méltó létre. Ütleírásban, könyvkritikában, visszaemlékezésben merülnek föl azok a hajszálygökérhez hasonlított kérdések: mi is a nemzet, az emberek értékvédő összetartozása, itt és most? És hogyan szolgálhatja azt a majdani egy nagy hazát az irodalom? Hogy működése több legyen, mint az elme fényűzése.”

A feladat tehát kettős, de szoro-

Tóth Béla

san összefügg: egy egészséges, élet-erős, jövőt termő nemzeti közösség kialakítása, s az irodalom szerepe a probléma megoldásában.

„Mi indokolja ilyen fejtegetések láncolatában fölvillantani Baudelaire, Breton, Picasso alakját, a jövőre szűkülő éles szemükkel? Irányjelzőül, hogy milyen tágnak akarjuk mi is azt a jövőt, a mégis, lám, megteremthető otthont.” Eppen az, hogy *Illyés* nem egy zárt, öncélú nacionalizmus megteremtésére állítja munkarendbe gondolatát, s hívja segítségül az olvasót, hanem maga leghajzóbbaink által évszázadok óta ébren tartott eszmék érdekében, melyet talán *Széchenyi* fejezett ki legtalálóbban: „Egy népet megmenteni az emberiségnek...”

Természetesen ezek után, hogy ez elveknél kell a könyvről szóló ismertetést is irányítani. Ismertetést mondtam, de ez a könyv minden szempontból többet érdemel egy szokványos ismertetés szavainál. Szinte azt mondatnám, kalaplevéve kell megállni előtte. Mert hiszen nemcsak kiterjedésben, mélységben, magasságban is egy, a nemzetért, népett harcoló első sorában eltöltött élet summája, egy gazdag ölelésű, tiszta akarású áldozatos élet összefoglalása, *Illyés* magatartásának, tanításainak talán legszebb kivetítése ez a könyv. Egy népével együtt sokat megélt, sokat megélt író felhalmozott bölcsességének, mélyesleges felelősségérzetének, tudatának megnyilvánulása. Kerülgetem a szót, pedig ki kell mondanom: egy nagy író, egy naggyá, bölcséssé érett magyar ember végső kinyilatkoztatása, végrendelete. *Illyésnek* szinte minden művét olvastam, ismerem. Nyugodtan állíthatom, ebben minden írásának, mert egész életének quintessenciája ott van, az esszenciák szokott kísérő jelenségével, az illyési írás az, illyési gondolkodás remek ízeivel, tiszta zamatával. Az olvasó (s az ismerető) csak egyet tehet és ez tesz: olvassa a könyvet, és éltető italként issza magába az áradó sorokat, a „hajszálygökerek” tápláló nedvét. Így lesz a könyv több mint írás: tett. Mint a magyar irodalom sok nagy műve...

Szal

Lóri

Ács

Józsa János: Augusztus

— Tu se öreg, még ost... Volt má szony b nem aka bantotta olyat is tam, me helyzete ilyen a tisztelte embersé rám sug szony, a nem im lesége k angyal. — A

NÉ

bernek ját, mit tizs, bed dolgok. Egvénli a parige számok ban. Én meg ma nyissa a négyseze. Ügyfél város ü szek, ha tők, mi nak. — Ig lyos va történt, egy ass sítottan dába ez

3.

— És

Szalai Csaba:

Öregek virrasztása

Székek oattyognak innen-onnan.
Az utcában szegény halott van.

Virrasztják kinn az udvaron
magukat is majd, — fukaron

törődve még egy-egy szemcséi könnyel,
amely lelkünk legaljáról se jön fel.

Ügyelnek úgy az elbicsakló szóra,
hogy semmi rosszat ne tudjanak róla,
s nézik azt a gyászdrapériát,

a két hatalmas éji T betű
életük rozszant ajtófelét
behunyva holnap éri át.
Ma jó előbb
csak suszorgni,
szemet biggyeszteni azon,
ki lesz következő, szilánknyi kis haszon
halálával s kinek? Bosszús é vagy
szelíd szívű család jelenti meg
a szegényes papírt: hogy élt
szívünkben ennyi s ennyi évet,
mondják-e majd, amit remélt
az mindig semmivé lett?

Guzorgó nénemasszonyok, töppedt komák
fejét kólintja álom s felhortyan sután
még olykor egy. Szítják a szót és delután
zoltárosan kísérik Szent Mihály lovát.

Lőrinczy István:

Kassák siratása

kereket oldott e világból
szemében házak kék szöge
kalapja dalolt egy faágon
s kezében egy vers kezdete

aranyföldön aranyalmája
elgurult léggömbfényesen
egy asszony a távolból hívta
s ő eltűnt a nyári réteken

Ács Jenő:

Hazatérők

áradnak már hitem vizei
szemek lobbannak minden gyenge ágon
eleven szél zoltára hirdeti
ünnep vonul át lasan a világon

szelíden hadba szálltok mint tavasszal
s tükröződnek fehérült szavak
szárnyatok tövén a nyári nappal
húztok tovább kihűlt fény alatt

haláltalan kezem a pirkadatban
veletek száll akár az ég
repüljétek kissé nyitottan
formálódjon velem az ég

Kandia: Új városrész ősi határok közt

Debrecen két ősi főutcája, a Cegléd (Kossuth) utca és a Szent Anna utca (Béke útja), valamint a Kandia utca által határolt hatalmas területen épül a város egyik jelentős új lakónegyede. Gyors ütemben, hiszen az elemeket már a debreceni házgyár adja, s ha a nagy épülettömb az esztétikumával kevésbé is, de legalább az impozáns tömegével valóban hatásos.

NAGYON RÉGI RÉSEZE ez a városnak. A Cegléd utca Kossuth Lajos haláláig egészen a temetőig nyúlt, azóta csak a veres templom túl keskeny, rövid utcaszakasz őrzi a több százados nevet, amit a cigle, cegle bokros növényről kapott. A Szent Anna utca nevében hordta a jellegét, a Kandia utca már mindkettőjüké jóval fiatalabb. Az idők folyamán az egykor színmagyar kereskedő és iparos városba szórva nyosan idegenek is beszivárogtak, így lehet arra következtetni, hogy a Kandian valamikor görög kereskedők telepedtek le. Annyi bizonyos, hogy a Kandia köz névvel a városi jegyzőkönyvekben csak a XVIII. század eleje óta lehet találkozni.

A Cegléd utca végén egykor piac volt, éppen úgy, mint a Mester, Csapó, Péterfia és más utcák végén is, amelyek külön vásártartási joggal rendelkeztek. A Cegléd utca ilyen privilégiumának régiségét mutatja, hogy II. János király 1568-ban a Cegléd utcában tartani szokott vásárokról vonatkozó kiváltságokat azért erősítette meg, mert az eredeti privilégialis oklevelek tűzvészben elpusztultak. Nem kevésbé mozgalmas volt a Szent Anna utca vége sem, mert a tanács 1691-ben odahelyezte a sertésvásárt, és az aztán két évtizedig ott is maradt, éppen egy század múlva meg baromvásártér lett a Szent Anna utca végéből, a Fehér Bányás csapszék környékén.

SZÍNMAGYAR VOLT a lakossága a Cegléd és a Szent Anna utcának az 1599-i összeírás szerint, s ez a jelleg nem változott az 1720-as összeírásokról sem. (A Cegléd elnevezés igazgatási szempontból nemcsak magát a főutcát jelentette, hanem éppen úgy, mint a többi ősi főutca esetében, a hozzá tartozó melékutakat is, tehát egy egész városnegyedet.) A Cegléd utca jelentőségét mutatja, hogy — csak azt a részt tekintve, ahol újonnan építkeznek — ott lakott a XVI. században Thury György főbíró, a XVII. és XVIII. században Fekete István és Dobozy II. István főbíró, s a nagy Domokos Lajos is, mindnyájan az iskolaépület most emelt szárnya helyén; Sárváry Pál pro-

fessor a Kossuth Gyakorló Gimnázium telkén, Szentgyörgyi István orvos, a Debreceni Kőr tagja pedig a szomszédban, ahol most a két emeletes csinos ház van. Lentebb gazdálkodók, iparosok és néhány kalmár meg honorárió háza állott, az utca végén pedig az első köztöltő négy zsidó telepedett le.

A XVIII. század közepéig a Szent Anna utca képe nem sokban különbözött a Ceglédétől. A katolikus restauráció után azonban oda kerültek az egyház intézményei, s ezzel a Szent Annán, sőt a szomszédos Varga utcán idegenek is megtelepedtek. Már azelőtt sem volt ritka az olyan ház, amelynek tulajdonosai főként Bihar és Szabolcs megye előkelő nemességéből kerültek ki, általában nem állandó lakosként, hanem azért, hogy a híres debreceni sokadalmakkor saját szállásuk legyen. Hozzájuk aztán abban az időben főnemesi családok tagjai is csatlakoztak, mint a Batthyányak és a Csákyak. Az egyház és a vezető nemesség nyomtára a bélyegét a Szent Annára, aminek a hívőssége lényegében különbözött még korunkban is a Kossuth utca polgári módon előkelő, de mégis derűs jellegétől.

A MÚLT SZÁZAD KÖZEPÉTŐL kezdett városiasodni mindkét utca. Akkor létesültek a fasorok, épült föl a színház, vele szemben az Angol Királynő szálloda és étterem s a komolyabb polgári házak, burkoltak és gázzal világítottak. A Cegléd utcában 1887-ben, mint az idő tájban másutt is a városban, artézi kút fúrásával is kísérleteztek a veres templom előtt — maga a templom csak egy évtized múlva állott —, de a fúrás nem sikerült, 168 méternél abbahagyták.

A század elejére a közép- és kispolgárság lakóhelye lett az a rész, ahol most az új negyed épül. Az akkor már Kossuth utcának eze a táján jómódú kereskedők házai sorakoztak, a Kontsek-családnak két is volt, ott működött a neves Harsányi műasztalos, de akadt katonatiszt és szolgabíró is. A Szent Anna utca még tarkább képet mutatott a Svetits leánynevelő intézettől, a mai Tóth Árpád Gimnáziumtól lefelé, mert itt ugyan több volt az olyan magánzó, aki a háza jövedelméből élt, de a szomszédjuk már szatócs, vautas és kisebb-nagyobb rangú hivatalnok, sőt a jellegzetesen katolikus utcába betört egy református lelkész is. A Kossuth és a Kandia utcák sarkán állott a Németi-, később a Bóde-féle hentesüzlet, az utca most lebontott oldalán pedig a régtől debreceni Domszék háza; az egyik ág még

flyottatta az eredeti fésűs mesterséget, a másik tisztviselősködött. Lakott itt postatiszt, főmérnök, közműves, megélt egy kis szatócsbolt, a Szent Anna sarkán meg a kovács és kocsmáros Nagy József háza nyúlt be hosszasan és laposan. A Kandia Kossuth utcai torkolata a század első évtizedeiben még mutatta a keskeny utca egykori vonalát: jobbról a Németi-ház húzódtott befelé egy parányi kamaraabakkal, szemközt vele meg alig székszerűségnyi távolságra magas kőfal. Nem valami biztató belépő; megtörtént, hogy sötét téli hajnalon a szerkesztőségéből hazafelé akkor fordultam be a Kossuth utcából, amikor a túlsó sarkon a kocsmá előtt halálra szúrtak egy férfit. Sohasem derült ki, hogy ki és miért.

BARÁTSÁGOS VIDÉK volt ez különben, májusi ájtatosság idején virágillatban úszott a Szent Anna, a Kossuth utcának meg alkalom sem kellett hozzá, mert a század elején történt piacrendezéskor erre az oldalára került a virágpiac, mellette a cserpedényesek s még lejjebb, ahol most az új negyed kezdődik, a faauro- és gyékénypiac. Mindkét főútvonal iskolák utcája, s a két nagy leánynevelő intézet, a Dóczy és a Svetits tömegestől vonzotta a másik nembeli fiatalokat is. A Kossuth utcának ez a része egyébként is híres volt az ott lakó szép lányokról, még országos szépségkirálynő — akkori elnevezéssel Miss Hungaria — is került ki közülük. A Szent Anna utcai kettős fasor már tartózkodóbb hangulatú, bár — sporttörténeti érdekesség — a múlt század vége felé, amikor még nem épült meg a DTE nagyerdei pályája, sportversenyt is tartottak ott, s a Szent Annán lakott kitűnő atléta, Szarukán Sándor ezután is használta edzésre. Később már csak a környékbeli családok sétáltak benne esteként illedelmesen, a templom oldalán pedig Rózsa Sándor unokaöccse, a reverenda alatt telen-nyáron csizmát viselő piarista Rózsa István.

A parkok variálása, a villamosnak a Kossuth utcáról a Szent Annára történt áthelyezése, ami az északi fasor megcsönkítésével járt, már megváltoztatta a környéket, s ez teljesen átalakul az új lakónegyed fölépítésével. Eltűnik a régi, akár a hajdani lóvasút a Kossuth utcáról, és a sorsnak a számokkal való különös játéka folytán körülbelül annyi lakás lesz itt, mint amennyi családft, 469-et az 1709-es összeírás kimutatott ezen az ősi városrészen.

Béber László

— Tulajdonképpen nem vagyok se öreg, se beteg, se rút, s talán még ostoba se. Lehetetlen volna? Volt már rá példa, hogy nő, asszony belém szeretett. Akartam, nem akartam, én is megkeddobbantottam egy-egy szívét, ilyet is, olyat is. Lehet, hogy számár voltam, mert nem használtam ki a helyzeteimet, de tudja ördög, az ilyen asszonyokat, nőket mindig tiszteltem inkább, minthogy gazemberség jutott volna eszembe. Ha rám sugározta az érzéseit egy asszony, az jól esett. Melyik férfinak nem imponál, még ha az ördög felesége kacsint is rá? Ez pedig egy angyal, még ha ügyfél is.

— A fene vinné el, hogy az em-

vagyunk? Gyengék, esetlenek, rap-szodikusak. Gyanakszunk, kételkedünk, vigyázatoskodunk, azután meg egy szemrebbenés úgy felháborít bennünket, hogy minél előbbi aggodalmunk elillan. Nekivágunk a sötétnek fenntartás nélkül, mitsem törődve azzal, hogy ott mibe ütközünk. Azt mondjuk: az elején még korán van gondolkodni a végéről.

— No de éppen ez az! Hogy mibe botlik az ember a sötétben. Hiszen megiscsak egy elszánt nő lehet ez. Kézenfogva, vezetve, vezetve, s egyszerűen otthagyna a véres fejjel. Annyira nyílt volt az ajánlata, hogy lehetetlen a gyanú méregfogát föl ne ismerni. „Bárhó, bármikor, négy szemközt!” Több ez, mint amit egy asszony egyszeri látás után megengedhet. Ha tisztességes szándékkal igyekszik hozzám, vagy szerelemmel, legfeljebb azt mondhatta volna, hogy néhány fontos dologról megfeledezett, vagy bizalmas dolgokkal szeretné kiegészíteni, amit délelőtt mondott...

— Ki tud itt elég okos lenni? Tizenhét évesen írt harminckét helyre, évek óta kilincsel gyárban és hivatalban, míg végül... rászánta magát. Vállalná. Egyszer életében félre tette erkölcsöt, szemérmét, büszkeséget, csak hogy előbbre jusson, mert belefáradt már abba, hogy sohasem fogadhat vendéget, nem főzhet egy vasárnapi ebédet, mert nincs konyhája, de még csak ki sem nyújtózkodhat a sezlónon, nehogy megrúgja a mellé préselt gyerekágyat.

— Lehet, hogy csak egy jobbra vágó asszony, szeretne virágot is az ablakpárkányra, szép függőnyt, szőnyeget, fürdőszobát, amelyben hideg- és melegvizet fröcsköl a

a csap, meg kamrát, ahová el lehetne tenni néhány üveg cseresznyét, meggyet a kisgyerekeknek. Talán televíziót álmodott az egyik szobába, meg modern bútort, sok szép könyvet. A másik szobában a kisfiú aludna majd a nagymamával. S akkor a férj sem lenne olyan morcos, elhanyagolt.

— Egyszer rosszat tette, hogy minden jóra váljon. Csak ő tudná ezt, s mindig nagyon szégyellné magát, mikor eszébe jutna. A bűntudat talán a szépség rózsáit is lehevrasztaná az arcáról, de mikor elfelejtene, mikor nem járna az eszében, maga is boldog lenne.

— Ez a kincse, a szépsége, bájos asszonyi mivolta... odaadná érte...

— De hiszen csupa olyat kér, amire méltó. Csupa olyat akar, amit szabad és kell akarni. Ezzel gondolná megsüregtetni?

4.

— Nini, már fél négy. S ő négyig vár a telefonra. Felhívjam, ne hívjam? De mit is mondjak? Asszonyom, fontos értekezletem van... Ezzel azonban csak egy napra bújok ki a válasz alól... Asszonyom, vegye tudomásul, hogy nálunk ilyen módszerrel nem lehet előnyöket szerezni... Milyen módszerekkel? Csak beszélni akart velem... Asszonyom, ha bármit is segíthetnék, nagyon szívesen fogadnám még egy beszélgetésre, de lelkem mélyén még súlyos viharok dúlnak a döntést illetően...

— Igen, igen, valahogy így. Csak hogy kimondható ez? Így, ilyen őszintén?

Most van négy óra.

Mit tegyek?!

Szabó László: Virágok

SOUVENIR

SZÍV KÜLDI SZÍVNEK...

FUTÓVERSENY

A. BUCHWALD

KI VIGYE A GYEREKET A FODRÁSZHOZ?

— Jól van, vidd el te a borbélyhoz! — fejezte be szeretettel nejem a vitát, amit én kezdtem azzal a halk megjegyzéssel, hogy: ideje lenne a fiú haját levágtatni.

A fiú hatéves, és nagyon szégyellem, hogy még mindig nem tud differenciálni az orvos és a fodrász között. Amikor először vitte az anyja a fodrászhoz, letolta a gyerek nadrágját és nagyokat pislogva várta az injekciót. Másor meg, amikor a doktorhoz vittek, arra kérte, hogy szép rövidre vágja ám le a haját.

Eppen a napokban toltta a feleségem orrom alá az Asszonyok lapját, amelynek a vezércikke azt bizonygatta, hogy a szülők hovatovább — legjobb szándékuk ellenére is — az örültek házába kergetik gyermekeiket. A cikk hosszan méltatta, hogy a fiúgyermeket az apának kell a fodrászhoz vinnie, lévén a hajvágás szoros összefüggésben a férfiasággal. Mert, ha az anya viszi borbélyhoz a gyereket és az mérgeben tombolni kezd, akkor ezzel nem a fodrász, hanem első sorban az anya ellen berzenkedik.

Igy indultam el fiammal másnap korán reggel a borbélyhoz.

A gyerek előre kikötötte, hogy csakis ahhoz a fodrászhoz hajlandó betenni a lábát, ahová én is járok. Kedvenc figurám halálspadit lett, amikor közöltem vele jóvetelünk célját.

— Éjszakánként nem kószálok az utcán, 80 kilométerrel nem hajtom a kocsim sebesebben, nem kezdek kupecskedni, nem kártyázom és — nem nyírok kislányokat. Veszélyes dolgokkal nem foglalkozom!

A zsebébe dugtam egy ötfrankost.

— Tegyen most az egyszer kivételt, jó? — mondtam, s választ sem várva vonszoltam és erősítettem a fiút a székhez. Kedves kis csemetém bömbölt, hadonászott, mindenre elszántan kapálózott, úgy, hogy a fodrász sehogyan sem tudott közel férkőzni a hajához.

— Tudja mit, apuka? — mondta aztán. — Szíveskedjék magunkra hagyni. Nyugodtabb lenne a gyerekek, ha kettesben maradnánk. Fél óra múlva érte jöhet.

A jelzett időre pontosan visszatértem. Borbélyom éppen elkészült a gyerek frizurájával. Fiam boldogan, mosolyogva fogadott.

— Hogy csinálta? — tekintetem elismerően a fodrászra. — Egészen megszéldítette.

— Van néhány jó módszerem... Parancsoljon, itt a számla.

— Jól látok? — dörzsöltem meg a szememet. — 21 frank?! Egy hajvágásért?!

— Hajvágás, hajmosás, kölni, puder, bedörzsölés, hajolaj, plangirozás, ugye... Ez ennyibe kerül... — Erthetetlen!... Egy apró kis kölyöknek ennyi mindent!

— Kérem, én megkérdeztem, csináljam-e, adjam-e ezt, meg azt, és ő mindenre azt mondta, hogy igen. Mit tehettem volna?...

Kíváncsorigtam a fiúval az üzletből. Hazafelé menet meg kellett még hívnom drága gyermekemet egy pohár fagyira, egy üveg narancslére, s be kellett vele mennem a játékboltba is. Így a „hajvágás” összesen 41 frankomba került. „Istenem egy fél napi keresetem!” — sóhajtottam. — „Érőrl miért feledkeznek meg a gyermekpszichológusok!?”

(Baráté Rozália fordítása)

KERESZTREJTVÉNY

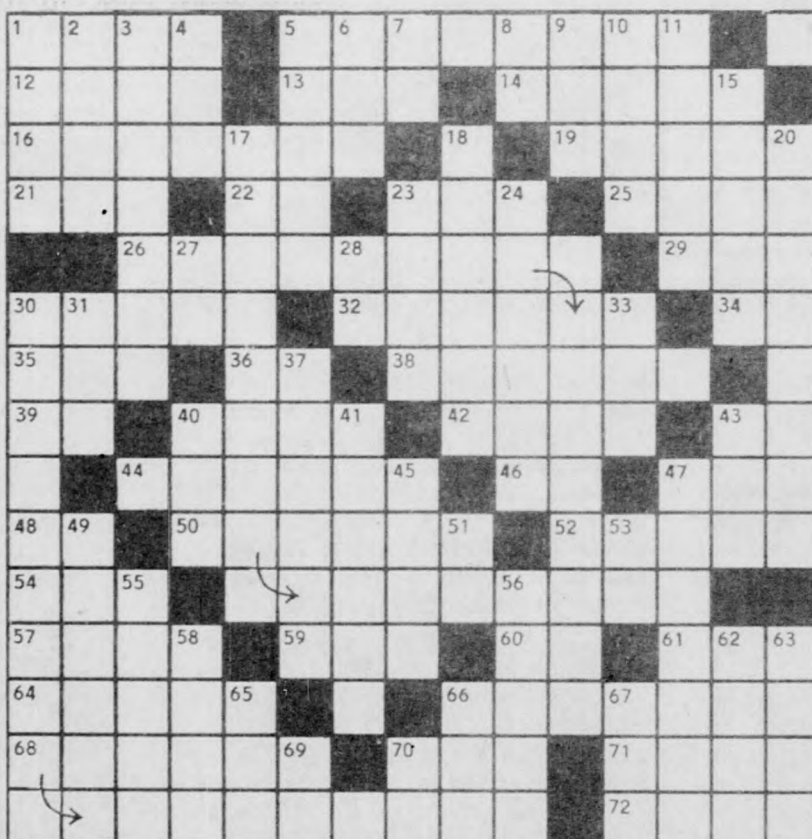
Mi ér a legtöbbet?

VÍZSZINTES: 1. Sportág. 5. Garay János egyik verséből idézünk (az első sor). 12. Európai szigetlakó nép. 13. Ausztráliai futómár. 14. Elfajzott, elsatnyult. 16. Község Bács-Kiskun megyében. (Az első négyzetbe kettősbetű.) 19. Maró folyadék, a háztartásban is használják. 21. Becézet Adél. 22. Időszámításunk előtt. 23. Mélyben fekvő helyre. 25. Vastagabb fa törzséből levágott, henger alakú rész. 26. A Garay-idezet második sora. 29. „A... -kisasszonyok násza” (Ady verscím). 30. Az egyik legnagyobb olasz folyó. 32. Akadályozott. 34. A földszintre. 35. Sarok, szeglet. 36. Egymást előző betűk az ábécében. 38. Hirtelen megmozdul. 39. Kettős betű. 40. Levelet küldök. 42. Fehér kergű fajta. 43. Római szám: 1100. 44. A kilenc múza egyike, a csillagászat pártfogó istennője. 46. A. K. 47. Kő — táviratban. 48. Egymást előző betűk. 50. Kiváló norvég drámaíró, költő (utolsó négyzetbe keresztnevének kezdőbetűjét írjuk). 52. ...tanuló, (a tanonc mai neve). 54. Kun... (hegységrendszer Bel-ső-Ázsiában). 57. Többszörös olimpiai bajnokunk. 59. N. T. P. 60. Davis Cup. 61. Az éji bogár is tezi Arany egyik költeményében. 64. Csudra... (Gorkij regénye). 66. Olasz kikötőváros Szicílián. 68. Zsírok, gyanták, kaucsuk stb. legjobb oldószer. 70. Ki vesztette el? 71. Pozitív töltésű elektród. 72. Sohase — rövidben.

FÜGGŐLEGES: 1. A második legnagyobb folyók. 2. Származik. 3. Űturbukoló anyag. 4. Földmunkáló eszköz. 5. Személyvel. 6. Az itt levő. 7. Szovjet autók nemzetközi jelzése. 8. Európa Kupa. 9. Kérdő szócska. 10. Huzal. 11. Község Szolnok megyében. 15. A kutyával rokon ragadozó állat. 17. A Garay-idezet befejező sora. 18. Gyorsan nővő terebélyes díszfa. 20. Hazánk harmadik legnagyobb tava. 23. Vadászutya. 24. A hegyvidéki erdőben tenyésző növény, boggyójából befőtött, lekvárt készítenek. 27. Hátárrag. 28. Lásd az előbbi sort. 30. A Garay-idezet harmadik sora. 31. Sűrűn, buján nőtt. 33. A függő, mellékfolyója. 37. Angol költő, drámaíró. Shakespeare barátja (Volpone). 40. Becézet Irén. 41. Akaratlanul a földre hullatja. 43. Boráról híres község Fejér megyében. 45. Egitest (névelővel). 47. Zárt társaskör. 49. Szűk nyakú ivóedény. 51. H. N. 53. Pici, egy-nemű betűl. 55. Részemre. 56. Erre a helyre jut. 58. Becézet Katalin. 62. ...untalan. 63. Dán zeneszerző és karmester (1817—1890). 65. Az egyik szín német neve. 66. Római 1002. 67. Ragadozó madár. 69. Tiltó szó. 70. Körülbelül.

BEKÜLDENDŐ: a vízszintes 5., 26., függőleges 30. és 17. számú sorok megfejtése. Beküldési határidő augusztus 15.

B. J.

Felvesszünk

BETANÍTOTT FÉRFI ÉS NŐI MUNKÁSOKAT HÁROM MŰSZAKBA, GÉPLAKATOSOKAT, VALAMINT GÉPIPARI TECHNIKUMI VÉGZETTSÉGGEL RENDELKEZŐ PROGRAMOZOT.

Hungária Műanyag-feldolgozó Vállalat

2. SZ. GYÁREGYSÉGE.

Jelentkezés a munkügyi osztályon, Kishegyesi út.

INGYENES

NYOLCHÓNAPOS

SZAKIPARI

művezetőképző

tanfolyamra jelentkezhetnek szobafestő-mázoló szakmunkások,

MAGASÉPÍTŐIPARI

művezetőképző

tanfolyamra pedig kőműves, ács-állványozó és vasbetonszerelő szakmunkások, legalább négyéves szakmai gyakorlattal.

TÍZHÓNAPOS

VASBETONSZERELŐ

ÉS SZOBAFESTŐ

szakmunkásképző

tanfolyamra betanított segéd munkásokat legalább hároméves szakmai gyakorlattal felvesszünk.

HATHÓNAPOS ÉPÍTŐIPARI

GÉPKÉZELŐ-KÉPZŐ

tanfolyamra 18—45 éves férfi segéd munkások, betonozók és kubikosok jelentkezhetnek.

A TANFOLYAM KEZDETE:

CEGLÉDEN

magasépítőipari művezetőképző és építőipari gépkezelőképző szeptember elsején

KECSKEMÉTEN

összes tanfolyam augusztus tizenhatodikán és harmincadikán.

A tanfolyamok befejezése után kötelező szakmai gyakorlat nincs. A tanfolyam ideje alatt jó kereseti lehetőséget, munkásszállást és ebédet biztosítunk. Utiköltség hozzájárulást fizetjük.

Érdeklődők levelezőlapon kérjenek tájékoztatást.

BÁCS MEGYEI ALLAMI ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT KECSKEMÉT, Klapka utca 34. SZÁM.

Közgazdasági egyetemi végzettséggel és gyakorlattal rendelkező

főkönyvelőt

keres debreceni iparvállalat.

Pályázatot: „A kategóriájú vállalat” jelgére a Magyar Hírdetőbe kérjük.

LEMEZDARABOLÁS

8 mm-ig,

ÉLHAJLÍTÁST, PRÉSELÉST

vállal a Berettyóújfalui Fa-, Fém- és Építőipari Ktsz. Telefon: 103.

IPARI TANULÓKAT FELVESZÜNK FONÓ, SZÖVŐ SZAKMÁRA

Jelentkezhet minden 14. életévet betöltött általános iskolai végzettséggel rendelkező fiatal.

A gyár biztosít: kedvezményes utazást, ebédet, díjazatlan munkaruhát, tankönyveket. Kezdő tanulóbér havi 100—300 Ft, mely az előmeneteltől függően emelkedik.

Szülőktől távol élő tanulóknak havi 300 Ft különlétségi pótlékot, szülőknél lakó fiataloknak havi 250 Ft + ösztöndíjat fizetünk.

Jelentkezni lehet bármely munkanapon 7-től 10 óráig. Levélre részletes tájékoztatást küldünk.

A gyár címe:

Budapest IV., Erkel u. 30. személyzeti oktatási osztály.

J. ZAHAROV.

Hogyan emeljük a dicséret értékét?

Kollektívánk prémiumot kapott. Az igaz, hogy nem sokat, de kapott. Mindössze háromszázhatvan rubelt. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy ez így is arányban állt az elért eredménnyel. Kijelöltük a legértelmesebbeket, akik ezután hozzáláttak az összeg érdemszerinti elosztásához. Iván Petrovicsnak, a kollektíva vezetőjének 60 rubelt szavaztunk meg, Veniamin Sztjepanovicsnak, a műszaki vezetőnek ötven rubelt. Kuzkinak, a brigádvezetőnek negyven ru-

belt... Ahogy a besorolás csökkent, úgy csökkent az összeg is. Az erre érdemesek közül senkit sem hagytunk ki. Vahter Trofimszinnak, attól az attunk öt rubelt. Azért ennyit, mert ő még nyugdíjat is kap ezenkívül. Elosztottuk, de éreztük, hogy az elosztásnál nincs minden rendben. Kérdezzük, hogy lehet-e nagy öröme, mondjuk ennek a Trofimszinnak attól az öt rubel prémiumtól? Még meg fog sértődni végül. Ekkor valaki azt ajánlotta, hogy az ösztönzésnek egy

más fajtáját, a köszönetnyilvánítást, a dicséretet kell szélesebb körben alkalmazni a kollektíva munkájának elismerésében. Átnéztük a névsort, és néhány emberről a dicséretet alkalmaztuk. Így az egyes kategóriákban a pénzjutalom összege nőtt. Ennél a variánsnál Klavdia Mihajlovna, a mi kedves számlázónk zárta a kört tíz rubellel. Ekkor meg azok között keletkezett hangoskodás, akik csak dicséretet kaptak: gondold csak meg jól, még azt mondják:

köszönetnyilvánítás, dicséret, de ha a prémium összege összesen tíz rubel, akkor a dicséret értéke csak hét és félre rúg, nem többre. Hát ez már nevetséges! A kritika mindenképpen helyénvaló. Azt gondoljuk, hogy valóban igen lejárattuk a dicséret szerepét. És ekkor valaki a helyi szakszervezeti elnökség tagjai közül azt javasolta, hogy magasra kell emelni a dicséret jelentőségét.

— Igen egyszerű — mondta. — Iván Petrovicsnak 130 rubelt kell adni, Veniamin Sztjepanovicsnak 120-ot, Kuzkin elvtársnak, mint a legjobb brigád vezetőjének meg 110-et. A többieknek meg mindenkinek egyformán — dicséretet. Így mindenki úgy fogja fogadni a dicséretet, mintha az száz rubelt érne, és egy kopejkával sem kevesebbet.

Nagy, meghatározó ötlet volt. Nem?

(Oroszból fordította: Sigér Imre)

Közeledik Debrecen eredménye három kerületen sokat igen sokat legyennek, jön a város, fiatalban építtek a házat, teket, díszablakok pá... A II. ké 40 ezer néületet kés — főként — A kerület

Társad

Elbó

— Itt a um, Bihar mechanika augusztus kot mértü eredményévtizedben egyszer se — Ezek trópusi nőgukat. — Igen, azonban nak ezen meleg, rára emléke ma. Nehéhetnek ak közt vagy kánikula.

— A st het. Hall ber.

— Hall Vállalat i szél. Zsúf munkra 31. július 31-ége volt nek és 13 100 a Ker könnyen ban igazi tött be a négyezer strandot mind a S rekes tel dolók szá

— És ták-e a ro — Nem A három gozónk v hez képes tesen sike zése és e zsúfoltak pedig a